

Izvještaj o radu

01.01.2018. - 31.12.2018.

Split, kolovoz 2019.

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. AKTIVNOSTI I REZULTATI PROGRAMSKIH PODRUČJA DJELOVANJA.....	4
2.1. Program Zaštite prirode	4
2.2. Program zaštite okoliša i održivog razvoja	10
2.3. Međuprogram edukacije i informiranja	18
2.4. Sudjelovanje u kreiranju javnih politika	26
3. UNAPRJEĐIVANJE ORGANIZACIJE RADA I UPRAVLJANJA UDRUGOM.....	30
4. EVALUACIJA RADA, EDUKACIJA I USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIKA I VOLONTERA.....	31
5. LJUDSKI KAPACITETI I STRUKTURA UPRAVLJANJA.....	32
5.1. Članstvo	32
5.2. Upravni odbor	33
5.3. Zaposlenici.....	33
5.4. Volonteri.....	34
5.5. Programi društveno korisnog učenja	36
6. UMREŽAVANJE I PARTNERSTVA	37
7. VIDLJIVOST I ODNOSI S JAVNOŠĆU	40
8. IZNALAŽENJE SREDSTAVA.....	42
8.1. Natječaji za bespovratna sredstva.....	42
8.2. Društveno poduzetništvo i samofinanciranje.....	44
9. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ	47

1.**UVOD**

U 2018. godini Udruga Sunce obilježila je 20 godina svog djelovanja. Na prigodnoj proslavi s brojnim partnerima, članovima, suradnicima osvrnuli smo se na svoje uspjehe i rezultate tijekom dva desetljeća djelovanja. Osim obljetnice, 2018. godinu obilježili su i brojni pozitivni pomaci i uspjesi, kako na organizacijskoj, tako i na programskim razinama. Udruga je nastavila uspješno djelovati unatoč povećanoj fluktuaciji zaposlenika još od 2017. godine koja je izazvana odlascima zaposlenika i porodiljinim dopustima. Povećan je ukupan proračun Udruge ostvaren kroz projekte, odobreno je 5 Interreg projekata prijavljenih u 2017. godini te je odobrena i započeta provedba prvog LIFE projekta Udruge, na kojem je Sunce partner nositelju, Udrizi BIOM. Uvedene su mjere za povećanje zadovoljstva rada u Udrizi te dugotrajnije zadržavanje zaposlenika. Uspješno je okončan porezni nadzor kojim se ustvrdilo da nisu utvrđene nepravilnosti u radu.

Nadalje, krajem 2018. godine organizirali smo 1. Konferenciju od društveno korisnom učenju na sveučilištima u Hrvatskoj s fokusom na obrazovanje za okoliš i održivi razvoj. Tijekom 2018. godine nastavili smo sudjelovati i uključivati se u relevantne okolišne postupke doprinoseći na taj način razvoju prava okoliša u Udrizi, ali i razvoju i jačanju prava okoliša kao pravne grane u Hrvatskoj. Uspješno su organizirana javna događanja i kampanje te je unaprijeđena komunikacija putem medija i društvenih mreža, a s ciljem podizanja svijesti javnosti o pojedinim pitanjima iz sfere zaštite okoliša, prirode i održivoga razvoja; splitska biciklijada, kampanja o morskom otpadu, kampanja o važnosti odgovornog gospodarenja otpadom.

Kao probleme istaknuli bi sve veći broj projekata koji ne uključuju pred-financiranje i zahtijevaju veći iznos sufinanciranja. Naime, nepostojanje mehanizma i podrške udrugama u Hrvatskoj koji omogućuje pred-financiranje za sklopljene ugovore može se negativno odraziti na likvidnost Sunca, odnosno i na interes i mogućnosti za prijavu na ovakve natječaje. S druge strane, sve veći je broj natječaja upravo ovakvog tipa i Udruga se pokazala uspješnom u prikupljanju ovih sredstava. Jedan od problema su i administrativni tereti EU projekata (ESF, Interreg), koji su iz godine u godinu sve zahtjevniji i složeniji. Otvaraju se nove platforme i prateći sistemi koji umjesto da pojednostavljaju proceduru izvještavanja najčešće dodatno komplikiraju te samim time zahtijevaju više uloženog vremena za ispunjavanje zahtjeva finansijskog i narativnog izvještavanja. Pritom se fokus okreće ka zadovoljavanju administrativnih zahtjeva, a gubi se izvida svrha, ciljevi i rezultati samih projekata. Dodatno, postojeći natječaji tematski su ograničeni, primjerice u 2018. godini velik broj natječaja bio je usmjeren na edukaciju djece i mladih dok s druge strane postoji manjak natječaja usmjerenih praćenju provedbe politika i zagovaranju.

U nastavku je pregled programskih aktivnosti kao i aktivnosti vezanih uz organizacijski razvoj u 2018. godini. Detaljnije obavijesti o provedenim aktivnostima redovito objavljujemo na osnovnoj web stranici Udruge, www.sunce-st.org te osnovnoj Facebook stranici, kao i web i Facebook stranicama pojedinih projekata.

2.

AKTIVNOSTI I REZULTATI PROGRAMSKIH PODRUČJA DJELOVANJA

2.1. Program Zaštite prirode

U okviru programa u 2018. godini provodili su se dolje navedeni projekti i usluge.

Kao i kroz prethodne godine pružene usluge podudarale su se sa specifičnim ciljevima programa.

PROJEKT „ConFish- Connectivity among Mediterranean fishery stakeholders and scientists resolves connectivity of fishery populations“

Glavni cilj projekta bio je stvoriti okvir za promociju znanja između ribara i znanstvenika uključenih u eksploataciju, upravljanje i očuvanje mediteranskog ribarstva. Projektom se željela potaknuti bolja suradnja i razumijevanje ribara i znanstvenika.

Nositelj projekta i partneri: Nositelj projekta bio je **Prirodoslovno-matematički fakultet** u Zagrebu, a u projekt su bili uključeni i međunarodni partneri **Instituto Superior Técnico** iz Portugala, **Talijanski nacionalni institut za zaštitu okoliša i istraživanje**, talijanski **Conzorcio UNIMAR** i **Španjolsko nacionalno vijeće za istraživanje**.

Vrijednost projekta: Ukupna vrijednost projekta bila je 561.574,03 eura, pri čemu je ukupna vrijednost projekta za Udrugu Sunce bila 56.100,00 Eura.

Trajanje projekta: 01. 11. 2016. - 30. 04. 2018.

Donator projekta: Projekt se financirao u sklopu Interreg Programa. Ugovorno tijelo u Republici Hrvatskoj bila je **Agencija za regionalni razvoj Republike Hrvatske**. Za projekt je odobreno sufinanciranje od Ureda za udruge Vlade RH u iznosu 3.366,00 Euro.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Projektni tim sudjelovao je na 5 sastanaka upravnog odbora projekta.
- Provedena je interna evaluacija projekta.
- Organiziran je site visit projektnim područjima u Španjolskoj i Italiji u svrhu pripreme projektnih aktivnosti u Hrvatskoj i razmjene iskustva.
- Organizirana je i provedena radionica radne skupine projekta u Komiži (2. ciklus radionica) u svrhu definiranja prioriteta, izazova i vizije razvoja područja te je organizirano i provedeno javno događanje u Komiži tijekom kojeg su djeca osnovne škole izložili svoje radove na temu ribarstva.
- Dodatno je organiziran i proveden jedan sastanak radne skupine u Komiži u svrhu definiranja budućih zajedničkih aktivnosti.
- Provedena je promocija projekta (a posebno organiziranog natjecanja radova na temu ribarstva učenika osnovne škole u Komiži) putem Internet stranice i Facebook stranice Udruge Sunce.

PROJEKT „Izrada prigovora Europskoj komisiji vezano uz kršenje direktiva povezanih sa zaštitom prirode“

Svrha ovog projekta bila je sastavljanje prigovora Europskoj komisiji zbog nepoštivanja odredaba Direktive o zaštiti divljih ptica, Direktive o zaštiti prirodnih staništa i divljih biljnih i životinjskih vrsta, Direktive o procjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš, Okvirne direktive o vodama i Arhuške konvencije od strane RH.

Nositelj projekta i partneri: U pripremi prigovora Udruga Sunce surađivala je s WWF Adria, Zelenom akcijom, Eko-Pan-om, Hrvatskim društvom za zaštitu ptica i prirode, Udrugom Hyla/HIB i ÖKobÜro. Prigovor se izrađivao u okviru projekta WWF-a, Protecting „Europe's Lifeline“- The creation of a Trans-Boundary Biosphere Reserve along the Danube, Drava and Mura Rivers.

Donator projekta: WWF

Trajanje projekta: 01. 03. 2016. - 01. 05. 2016., međutim, zbog složenosti prigovora njegova priprema se nastavila u 2017. godini, a post aktivnosti vezane uz prigovor i u 2018.

Proračun projekta: 4.700, 00 Euro

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Zaprimljen je odgovor Komisije u prosincu 2018. kojim načelno prihvaćaju navedene povrede, međutim, ne nalaze opravdanost za pokretanje Infringement postupka pred Sudom EU s aspekta sustavnog kršenja navedenih direktiva na EU razini.
- Komisija je dala mogućnost očitovanja na stav zauzet ovim dopisom te je očitovanje poslano krajem prosinca 2018.

Projekt Istraži, educiraj, upravljam – za očuvano podmorje Lokruma

Cilj/svrha projekta: Opći cilj projekta je bio poboljšanje upravljanja morskom Natura 2000 mrežom u području podmorja otoka Lokruma (Ekološka mreža, HR4000017 Lokrum).

Specifični ciljevi bili su: 1. Povećanje znanja o prisutnosti vrsta i tipova staništa u području podmorja otoka Lokruma. 2. Jačanje kapaciteta dionika o upravljanju morskim Natura 2000 područjima.

Donator projekta: Grad Dubrovnik

Nositelj projekta: Udruga Sunce, a partner na projektu JU Rezervat Lokrum

Trajanje projekta: 23.01.2018.-31.12.2018.

Proračun projekta: 28.400,00 kn

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Provedena je inventarizacija i kartiranje podmorja Lokruma ronjenjem s autonomnom ronilačkom opremom tijekom ronilačkog terena organiziranog u periodu od 14. – 17.09.2018. Uz prikupljanje podataka o bioraznolikosti, prikupljali su se i podaci o pritiscima i prijetnjama. Izrađena je karta staništa te dana preporuka za uspostavu monitoringa staništa livada posidonije (*Posidonia oceanica*) i plemenite periske (*Pinna nobilis*) te za provođenje budućih eko akcija čišćenja.

- Provedena je edukacija zaposlenika javnih ustanova koje upravljaju morskim Natura 2000 područjima. Sudionici su se upoznali s organizacijom ronilačkog terenskog rada, metodologijom kartiranja i načinima identifikacije vrsta i staništa te prikupljanjem podataka za potrebe ekološke mreže Natura 2000.
- Provedena je edukacija studenata Sveučilišta u Dubrovniku kako bi se dodatno ojačali kapaciteti studenata prirodoslovnih usmjerjenja na temu upravljanja zaštićenim područjima.
- Održano je predavanje o podmorju Lokruma za širu javnost.

Projekt ML-REPAIR (REducing and Preventing, an integrated Approach to Marine Litter Management in the Adriatic Sea)

Cilj/svrha projekta: Opći cilj projekta ML – REPAIR je sprečavanje i smanjivanje unosa i raspršivanja otpada u Jadranskom moru.

Nositelj projekta i partneri: Nositelj projekta je CA' Foscari Fakultet, Sveučilište u Veneciji, a partneri su Talijanski Nacionalni Institut za zaštitu okoliša i istraživanje (ISPRA), Udruženje M.A.R.E. i LIMOSA iz Italije te Institut za oceanografiju i ribarstvo, Javna ustanova RERA S.D. za koordinaciju i razvoj Splitsko-dalmatinske županije te Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, Split.

Donator projekta: EU u okviru 2014 – 2020 Interreg V-A, Italy – Croatia CBC Programme i Vladin ured za udruge

Trajanje projekta: 01.01.2018.-30.06.2019.

Proračun projekta: Ukupni iznos projekta je 1.007.093,20 Euro, od čega Program financira ukupno 856.029,20 Euro.

Ukupan odobren iznos proračuna projekta za Udrugu Sunce je 134.485,00 Euro pri čemu je potrebno osigurati 15% sufinanciranja. Ured za udruge Vlade RH odobrio sufinanciranje u iznosu od 14.120,93 Euro.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- U razdoblju lipnja do kraja listopada provedena je prekogranična kampanja o morskom otpadu usmjerenica na posjetitelje tijekom turističke sezone – video i posteri su distribuirani na trajekte, katamarane i prodajna mjesta Jadrolinije, radio jingle je distribuiran na tri radio postaje, pepeljarice i naljepnice su dijeljene tijekom javnih događanja kao i članovima Dalmatia Green programa. Kampanja je započela s događajem na splitskoj rivi „Let's beach about it“ tijekom kojeg su se posjetitelji imali priliku uslikati na umjetnoj plaži s morem napravljenim od plastike i različitog otpada te svoje fotografije podijelili na društvenim mrežama uz slogan i službeni hashtag 'beaching' i tako proširiti poruku. Tijekom kampanje distribuirani svi promotivni materijali izrađeni za turiste.
- Izložba za djecu „Plasticamente“ je postavljena u City Center One od 29.10.2018. do 18.12.2018. kako bi djeca na interaktivan način mogla učiti o morskom otpadu, kako nastaje i što možemo napraviti mi kao pojedinci. Tijekom akcije čišćenja u uvali Zaglav na otoku Visu prikupljeni su materijali za izložbu koja se planira održati u 2019. na ribarnicama.
- Održane su i brojne edukativne radionice za djecu i učitelje na temu morskog otpada (radionica za tete u vrtiću održana je 02.05.2018., radionica za vrtičku djecu održana je 15.05.2018.,

poludnevne radionice za djecu koje prate izložbu, teoretski i praktični dio trodnevnih radionica za stariju osnovnoškolsku djecu).

- Organizirano je i natjecanje za najbolji projekt na temu morskog otpada u sklopu Dan planeta Zemlje te su za pobjednike organizirani nagradni Zeleni izleti.

LIFE Artina - „Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“/ „Seabird conservation network in the Adriatic“

Cilj/svrha projekta: opći cilj LIFE Artina projekta je stvoriti preduvjete za proglašenje novih morskih područja očuvanja značajnih za ptice u Hrvatskoj (POP), kroz utvrđivanje ovih područja i razvijanje mjera za njihovo očuvanje.

Specifični ciljevi projekta su:

- Identificirati glavna područja očuvanja značajnih za ptice (POP) u južnom dijelu Hrvatske koja su značajna za sredozemnog galeba, kaukala i gregulu.
- Razumjeti i procijeniti glavne negativne utjecaje na populacije morskih ptica na kopnu i na moru te definirati aktivnosti koje će ih ublažiti.
- Smanjiti populaciju stranih kopnenih invazivnih vrste (štakore) koje negativno utječu na gniježđenje cjevonosnica (kaukal i gregula) te kontrolirati populaciju galebova klaukavaca na području gniježđenja sredozemnog galeba.

Nositelj projekta i partneri: Udruga BIOM nositelj je projekta, a partneri Udruga Sunce, Javna ustanova Park prirode "Lastovsko otoče" i BirdLife Malta.

Donator projekta: LIFE Program Europske unije, Ured za udruge Vlade RH, Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost

Trajanje projekta: 01.09.2018. - 31.08.2023.

Proračun projekta: Ukupan proračun projekta: 1.921.387 Euro

Doprinos Programa LIFE Europske unije: 1.152.832 Euro (60,00% ukupnog proračuna projekta)

Projekt sufinanciraju: Ured za udruge, Vlada Republike Hrvatske (74.204,80 Euro) te Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost (301.700,34 kn). Ukupan odobren iznos proračuna projekta za Udrugu Sunce je 461.488,00 Euro, pri čemu Sunce treba osigurati 184.579,00 Euro sufinanciranja (40%).

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Na dvodnevnoj radionici projektnih partnera održanoj 21. i 22.11.2018. izrađen je komunikacijski plan projekta.
- Odabrana je tvrtka za izradu vizualnog identiteta te je izrađen logo projekta i započeta izrada web stranice i komunikacijskih materijala projekta.

Projekt Innovative Exploitation of Adriatic Reefs in Order to Strengthen Blue Economy – ADRIREEF

Cilj/svrha projekta je ispitati potencijal grebena u Jadranskom moru u svrhu jačanja Plave ekonomije.

Nositelj i projektni partneri: Nositelj projekta je Grad Ravenna (Comune di Ravenna), a partneri su Regionalna okolišna agencija Emilia Romagna (Agenzia regionale per la prevenzione l'ambiente e l'energia dell'Emilia Romagna), Nacionalno istraživačko vijeće (Consiglio nazionale delle ricerche,

Roma), Regionalna okolišna agencija Puglia (Agenzia regionale per la prevenzione l'ambiente e l'energia della Regione Puglia), Nacionalni institut za oceanografiju i eksperimentalnu geofiziku (Istituto nazionale di oceanografia e di geofisica sperimentale, Trieste), Razvojna agencija Splitsko-dalmatinske županije RERA, Razvojna agencija Zadarske županije Zadra Nova, Sveučilište u Zadru, Institut Ruđer Bošković, Pomorski fakultet u Rijeci te Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, Split.

Donator projekta: EU u okviru 2014 – 2020 Interreg V-A, Italy – Croatia CBC Programme.

Trajanje projekta: 01.12.2018.-31.05.2021.

Proračun projekta: Ukupni iznos projekta je 2.814.830,00 Euro, od čega Program financira ukupno 2.392.605,50 Euro. Ukupan odobren iznos proračuna projekta za Udrugu Sunce je 135.430,00 Euro pri čemu Sunce treba osigurati 20.314,5 Euro sufinanciranja (15%).

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Projekt je započeo u 12. mjesecu 2018. te su započete „Start – up „ aktivnosti; uspostavljanje Steering Committee, projektnog tima, izrada detaljnog plana rada i priprema Kick off meetinga u Ravenni 22 – 23. 01. 2019.

Projekt Uspostava modela zajedničkog upravljanja malim gospodarskim ribolovom u Sredozemlju (Transforming Mediterranean Small Scale Fisheries)

Cilj/svrha projekta je vratiti održivost ribarstvu na Sredozemlju i poboljšati život i prihode malih gospodarskih ribara unapređenjem 9 ribarskih zajednica u pilot područjima u Turskoj, Hrvatskoj, Italiji i Grčkoj. Projekt u Hrvatskoj provodi WWF Adria te u okviru projekta izgrađuje lokalna partnerstva s ciljem učinkovitije i uspešnije provedbe te se u okviru toga sklapa ovaj Ugovor.

Donator projekta: WWF Adria/ The Foundation Ocean

Trajanje projekta: 1.9.2017. - 31.8. 2022. (ugovor Udruge Sunce, 1.8.2018.-31.7.2022.)

Proračun projekta: 21.000,00 Eura (ugovor Udruge Sunce)

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Izrada pravnog mišljenja o derogaciji Mediteranske uredbe, provedbena uredba Komisije (EU) 2018/1586 od 22. listopada 2018. o utvrđivanju odstupanja od Uredbe Vijeća (EZ) br. 1967/2006 u pogledu najmanje udaljenosti od obale, najmanje dubine mora i zabrane ribolova iznad zaštićenih staništa za ribolov obalnim mrežama potegačama u teritorijalnim vodama Hrvatske.
- Sudjelovanje u lokalnim radionicama s ribarima na Lastovu (26-29.11.2018) s ciljem prikupljanja ulaznih informacija za izradu lokalne strategije za jačanje kapaciteta i bolje razumijevanje problema i opće situacije na terenu.
- Sudjelovanje u nacionalnom događanju „Tko je odgovoran za odgovorno ribarstvo?“ (13.12.2018., Zagreb).

USLUGA: Provođenje programa redovitog praćenja stanja livada morske cvjetnice *Posidonia oceanica* u sklopu projekta MPA ADAPT - e Nacionalni park Brijuni 2018

Svrha usluge: Provedba redovitog praćenja stanja livada morske cvjetnice *Posidonia oceanica* u NP Brijuni.

Naručitelj usluge: JU Nacionalni park Brijuni

Vrijednost usluge: 19.800,00 kn

Trajanje usluge: 01.09.2018.-15.11.2018.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Provedeno terensko istraživanje u razdoblju od 02. do 04.09.2018. tijekom kojeg su prikupljeni podaci o stanju livada.
- Izrađeno izvješće o stanju livada.

USLUGA Sv Andrija - kartiranje podmorje i uvala Slano - kartiranje podmorje, monitoring posidonije

Svrha usluge: Izrada karte morskih staništa za područja ekološke mreže Uvale Slano (HR3000165) i Sv. Andrije – podmorje (HR 3000164) te uspostava praćenja stanja livada posidonije (*Posidonia oceanica*) na području Uvale Slano.

Naručitelj usluge: Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije

Vrijednost usluge: 50.000,00 kn

Trajanje usluge: 01.09.2018.-15.12.2018.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Provedeno terensko istraživanje u razdoblju od 18. do 23.9.2018. tijekom kojeg su prikupljeni podaci o staništima i stanju livada.
- Izrađeno izvješće o provedenom istraživanju, s kartom staništa i zaključcima vezano za stanje livada posidonije.

USLUGA vanjskog stručnjaka za konzultacije s upraviteljima zaštićenih morskih područja u sklopu projekta PHAROS4MPAS

Svrha usluge pružanje podrške CRA/PPA i Savjetodavnom odboru za kruzere, izletničke brodove i luke za kruzere u definiranju kapitalizacijske osnove (capitalisation baseline) navedenih komponenti. Suradnja s upraviteljima zaštićenih morskih područja (ZMP) u cilju izrade specifičnih preporuka za različite ciljne skupine.

Naručitelj usluge: PAP/RAC(CRA/PPA)

Vrijednost usluge: 42.000,00 kn

Trajanje usluge: 09.07.2018.-08.07.2019.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Osmišljeni i provedeni upitnici za konzultaciju s predstvincima morskih zaštićenih područja o utjecaju kruzera i izletničkih brodova (PP Telašćica, NP Kornati, NP Mljet, NP, NP Zakynthos, Kuriat Islands, Palm Islands, Calanques).
- Izrađeno preliminarno izvješće zaključaka provedenih upitnika.

USLUGA Monitoring marine litter on beaches in the Mediterranean

Svrha usluge: Provedba praćenja morskog otpada na 3 plaže

Naručitelj usluge: MIO-ESCDE

Vrijednost usluge: 2.000,00 Euro

Trajanje usluge: 26.9.2019.-31.12.2019.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Organiziran i proveden monitoring morskog otpada (jesenski i zimski) na sljedećim plažama: Zaglav (otok Vis), ušće Neretve i gradskla plaža Omiš.
- Prikljupljeni podaci poslani naručitelju usluge.

2.2. Program zaštite okoliša i održivog razvoja

U okviru programa Zaštite okoliša i održivog razvoja u 2018. godini provodili su se sljedeći projekti:

PROJEKT „Zeleni telefon“

Projekt predstavlja važnu poveznicu između građana i Udruge, omogućuje brzo uočavanje lokalnih okolišnih problema te je kao takav od izuzetne važnosti za njezin rad. U Udruci se provodi od 1999. godine kao dio Mreže Zelenih telefona Republike Hrvatske pri čemu Zeleni telefon Udruge Sunce zaprima pozive iz Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije.

Tijekom 2018. godine Zeleni telefon bio je sufinanciran sredstvima Splitsko-dalmatinske županije u iznosu od 7.000,00 kn. Također, u 2018. godini odobrena je potpora Zelenom telefonu od strane tvrtke C&A u okviru Inspiring World Campiagn 2018. u iznosu od 117.300,00 kn.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Tijekom 2018. zaprimili smo 276 prijava građana (66 prijava više nego 2017.) od čega smo do kraja godine rješili 225 zaprimljenih prijava (82%), a 51 prijava (18%) je bila u postupku rješavanja, što će se nastaviti u 2019. godini. Najveći broj prijava odnosio se na kategoriju otpad (divlja odlagališta otpada i nedostaci u sustavima gospodarenja otpadom u gradovima i općinama) te problem nasipavanja i betoniziranja pomorskog dobra.
- 187 poziva odnosilo se na prijave izvan Splita što predstavlja iznimno visok broj koji je dokaz da je rad Udruge prepoznat izvan okvira sjedišta u kojem djeluje te se on proteže na cijelu županiju, kako našu, tako i susjednu Dubrovačko-neretvansku.
- Tijekom 2018. provedena je edukativna kampanja putem društvenih mreža kojoj je svrha bila informirati i educirati građane kako postupiti kada se suoče s okolišnim problemima. Kampanja je provedena na način da su periodično objavljivane objave koje su sadržavale stvarne predmete zaprimljene putem Zelenog telefona i mape Sinjaj.hr te način njihova rješavanja, što

je vidljivo na primjeru u linku u nastavku:
<https://www.facebook.com/udruga.sunce.split/posts/2039667706075464>

- Osim kategorije otpada, još je jedna kategorija obilježila 2018.godinu. Tako smo tijekom proljeća i ljeta 2018. zaprimili veliki broj predmeta koji su se odnosili na bespravnu gradnju na pomorskom dobru te nezakonito nasipavanje mora i obale. Taj smo problem istaknuli na sastanku s Pučkom pravobraniteljicom i drugim pripadnicima civilnog društva u travnju 2018. Također, za potrebe informiranja i educiranja javnosti i medija izrađen je službeni stav Udruge Sunce u kojem smo iznijeli naše mišljenje po ovom pitanju te je isti objavljen na web i Facebook stranici Udruge Sunce <http://sunce-st.org/problem-nasipavanja-morske-obale/>.
- U svrhu promocije ZT-a tijekom 2018. godine realizirana su i pojavljivanja, kako na televiziji, tako i u radio emisijama te na internet portalima ovisno o aktivnostima koje su se provodile. Stav o nasipavanju distribuirali smo medijima te smo o ovoj temi i samom projektu Zeleni telefon izlagali u okviru emisije Čakula na Tv Jadran, na Radio Splitu, Radio Suncu, Radio Dalmaciji, Radio Puli te su naše izjave prenijeli portali Makarskapost i H-alter.
- Publikaciju „Možeš i ti“ izrađenu u okviru projekta „Partnerstva za okoliš“ nastavili smo distribuirati i kroz 2018. i to prilikom održavanja radionica, predavanja, trening seminara i javnih događanja koje je organizirala Udruga Sunce. Publikacija ima svrhu informirati i educirati građane o postupanju prilikom uočavanja specifičnih okolišnih problema u svakodnevnom životu.
- Nadalje, tijekom 2018. Udruga Sunce nastavila je koordiniranje rada Mreže Zelenih telefona RH sukladno Strateškom planu Mreže za razdoblje od 2015. do 2017. godine, a sukladno dogovoru sa sastanka mreže iz listopada 2017., održanog u Opatiji.
- Javnost se o Zelenom telefonu također kontinuirano informirala putem web stranica Udruge (www.sunce-st.org) i službene web stranice Mreže zelenih telefona RH (www.zelenitelefon.org). Na našoj službenoj web stranici redovito se objavljaju polugodišnji (http://sunce-st.org/wp-content/uploads/2018/11/polugodi%C5%A1ni-izvje%C5%A1taj-ZT_2018.pdf) i godišnji (http://sunce-st.org/wp-content/uploads/2019/01/GODI%C5%A0NJI-IZVJE%C5%A0TAJ-O-RADU-ZELENOG-TELEFONA_finalni_2018.pdf) izvještaji o radu Zelenog telefona te neki zanimljivi predmeti i stavovi povodom tih predmeta poput već spomenutog statementa.
- U svrhu edukacije mladih u području zaštite okoliša i prirode, održivog razvoja i održivog gospodarenja otpadom, projekt Zeleni telefon predstavljen je u sklopu Europskog tjedna održivog razvoja (lipanj) učenicima i nastavnicima srednje Škole za grafiku, dizajn i održivu gradnju u Splitu.
- U okviru PAZI projekta na temu društveno korisnog učenja kojeg Udruga Sunce provodi s partnerima – 4 splitska fakulteta (Pravni, Ekonomski, Kemijsko-tehnološki i Filozofski fakultet), profesorima i studentima Pravnog fakulteta Split predstavljen je projekt Zeleni telefon u sklopu uvodnog predavanja održanog 22. 10. 2018. i radionice o Okolišnom pravu Udruge Sunce održane 12. 09. 2018.
- U sklopu predavanja o otpadu koje je Udruga održala na KBC Firule 27.11.2018., medicinskom osoblju bolnice predstavljen je projekt Zeleni telefon i otpad kao najčešća kategorija zaprimljenih prijava.

- Zeleni telefon predstavljen je i prilikom javne tribine o otpadu za građane održane u Metkoviću 25.10.2018. godine te na radionici za nastavnike Opće gimnazije Vladimir Nazor u Splitu, 29.11.2018.

Slika 1. Zeleni telefon u 2018. godini

Slika 2. Građani u akciji čišćenja glomaznog otpada na poluotoku Pelješcu, Općina Orebić

Slika 3. Slučaj Zeleni telefon, nasipavanje u mjestu Bajnica Jesenice, općina Dugi Rat

Pozitivni učinci ovog projekta na suradnju s građanima prvenstveno se očituju kroz uspješno riješene slučajeve. Upravo kroz činjenicu da je prijavljeni slučaj uspješno riješen ili pak razumljivo objašnjen stječe se povjerenje građana i samim time stvara se preduvjet da taj isti građanin svoje pozitivno iskustvo podijeli drugima i ponovno kontaktira ZT s punim povjerenjem. Također, važno je napomenuti da je svaki građanin prilikom prijave na ZT bio educiran o problemu koji prijavljuje što je svakako preduvjet konstruktivnog razgovora i dobre suradnje u konačnom cilju uspješno riješenog slučaja. Glede poticanja nadležnih institucija na učinkovitije rješavanje okolišnih problema bitno je istaknuti kako sve osobe koje rade kao službenici u državnim tijelima nemaju jednako izraženu želju i volju za

usvajanjem novih znanja, vještina ili pak samo informiranja. Dakle, uspjeh prenošenja znanja ili utjecanja na te osobe ovisi isključivo o osobnoj volji pojedinog službenika za učenjem. S druge strane putem različitih pravnih mehanizama kojima se Udruga Sunce koristi prilikom rada na Zelenom telefonu možemo reći da su nadležne institucije ažurnije u pogledu odgovaranja na prijave koje su im upućene te su se neki problemi, prvenstveno vezani uz otpad i divlja odlagališta, ipak počeli rješavati znatno učinkovitije nego što je to bilo u prethodnim godinama. Nadamo se još uspješnjem i efikasnijem radu u budućnosti.

Projekt „Sinjaj za Split“

Cilj/svrha projekta je unapređenje kakvoće okoliša na području grada Splita i doprinos jačanju svijesti građana o važnosti zaštite okoliša, posebice odgovornog gospodarenja otpadom. Važno je istaknuti kako se prijave na Sinjaj.hr ne podudaraju s prijavama zaprimljenim putem Zelenog telefona, odnosno putem mape došli smo do cijelog niza novih prijavitelja mlađe generacije s područja isključivo grada Splita, dok Zeleni telefon djeluje na području Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije.

Donator projekta: Grad Split

Trajanje projekta: 01.01.2018. - 31.12.2018.

Proračun projekta: 24.000,00 kn.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Tijekom 2018. putem mape Sinjaj.hr zaprimili smo 61 prijavu građana.
- Provedena je edukativna kampanja putem društvenih mreža kojoj je svrha bila informirati i educirati građane kako postupiti kada se suoče s okolišnim problemima. Kampanja je provedena na način da su periodično objavljivane objave koje su sadržavale stvarne predmete zaprimljene putem Zelenog telefona i mape Sinjaj.hr te način njihova rješavanja.
- U sklopu projekta nastavljen je rad Vijeća za okoliš te je u prosincu 2018.g. održan sastanak Vijeća na kojem su donesene preporuke i smjernice za unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadom u gradu Splitu te plan aktivnosti Vijeća za 2018./2019. godinu.
- Izrađena su 2 audiovizualna materijala na temu pravilnog odvajanja otpada u gradu Splitu te adekvatni načini sprječavanja njegova nastanka. Ova videa promovirana su putem Facebook stranice Udruge Sunce i Sinjaj.hr, dostupni su putem Youtube kanala (<https://www.youtube.com/watch?v=Jjg7HZ4RIfc>), a jedan od materijala - video o odvojenom prikupljanju otpada u gradu Splitu, dostupan je i putem mape Sinjaj.hr (<http://sinjaj.hr/video>). Također, ovaj je video poslan svim relevantnim medijima u prosincu 2018.g..
- U svrhu promocije mape Sinjaj.hr tijekom 2018. godine realizirana su i pojavljivanja u televizijskim i radijskim emisijama na TV Jadran, Radio Split, Radio Sunce, Radio Dalmacija te Radio Pula.
- U svrhu edukacije mladih u području zaštite okoliša i prirode, održivog razvoja i održivog gospodarenja otpadom, mapa Sinjaj.hr predstavljena je u sklopu Europskog tjedna održivog razvoja (lipanj) učenicima i nastavnicima srednje Škole za grafiku, dizajn i održivu gradnju u Splitu. Učenicima su predstavljeni najčešći okolišni problemi u gradu s naglaskom na tematiku otpada, podijeljene su im naljepnice Sinjaj.hr te su pozvani da mapu koriste kao alat ukoliko nađu na okolišni i komunalni problem u gradu. Također, u sklopu radionica za djecu na temu

morskog otpada u 4 OŠ na području Splita predstavljena je i mapa Sinjaj.hr kao alat putem kojeg preko pametnih telefona mogu prijaviti bilo što za što smatraju da tome nije mjesto u okolišu grada, a o mapi mogu ispričati i svojim roditeljima.

- Također, u sklopu projekta društveno korisnog učenja kojeg Udruga Sunce provodi s partnerima – 4 splitska fakulteta (Pravni, Ekonomski, Kemijsko-tehnološki i Filozofski fakultet), profesorima i studentima Pravnog fakulteta Split predstavljena je mapa Sinjaj.hr u sklopu uvodnog predavanja održanog 22. 10. 2018. i radionice o Okolišnom pravu Udruge Sunce održane 12. 09. 2018.
- U sklopu predavanja o otpadu koje je Udruga održala na KBC Firule, 27.11.2018., medicinskom osoblju bolnice predstavljena je mapa Sinjaj.hr i otpad kao najčešća kategorija zaprimljenih prijava. Također, mapa Sinjaj.hr predstavljena je kao alat za prijavu okolišnih problema i na radionici za nastavnike Opće gimnazije Vladimir Nazor.

Slika 4. Slučaj Zeleni telefon, stanje prije i poslije, Radunica, Split

Na rješavanju problema Zelenog telefona, kao i onih zaprimljenih putem mape Sinjaj.hr, Udruga Sunce je operativno komunicirala s nizom lokalnih, regionalnih i nacionalnih tijela u vezi konkretnih problema prijavljenih od strane građana. Osim državnih tijela, komunikacija se provodila i s Mrežom Zelenih telefona RH.

Predmeti zaprimljeni putem servisa Zeleni telefon i Sinjaj.hr te rad na tim predmetima baza su za razvoj prava okoliša u Suncu. Posebice je važno istaknuti da se i u 2018. godini nastavio trend „ozbiljnijih“ prijava na spomenute servise. Velik broj slučajeva prerastao je prvotni fokus rada Zelenog telefona. U skladu s tim u narednom razdoblju planira se otvaranje novog programa Pravo okoliša te će projekt Zeleni telefon biti sastavan dio ovog programa. S obzirom da upravo putem projekta Zeleni telefon zaprimamo različite složenije okolišne slučajeve, za neke od njih koji se poklapaju s prioritetima i

mogućnostima, Udruga ulazi u pravne postupke. Ovi slučajevi doprinose i stvaranju pravne prakse u zaštiti okoliša na razini RH, ali i stjecanju znanja i iskustva pravnog tima Udruge Sunce.

Slučajevi u kojima je Sunce pružalo pravne savjete, podnosiло mišljenja na elaborate i studije utjecaja na okoliš u sklopu javnih rasprava te u kasnijoj fazi tužbe pred upravnim sudovima u 2018. godini su:

- **Kamenolom Kite Vučje Brdo** – 2016. je doneseno rješenje da je zahvat prihvatljiv za okoliš nakon provedenog PUO postupka. Udruga Sunce je sudjelovala u javnoj raspravi slanjem primjedbi na studiju utjecaja na okoliš. U siječnju 2017. godine Sunce je podnijelo tužbu na rješenje MZOE pred Upravnim sudom u Splitu te je u ožujku 2018. godine donesena presuda kojom se prihvata tužbeni zahtjev Udruge Sunce i MO Plano i poništava rješenje MZOE te se predmet vraća na ponovno odlučivanje tijelu koje je donijelo rješenje.
- **Hidroavionsko pristanište Kaštela** – prethodna ocjena o prihvatljivosti zahvata za Ekološku mrežu (OPEM) nije provedena, a ista je trebala biti provedena sukladno zakonskim i podzakonskim propisima. Upućena je tužba Upravnom суду u Splitu 2016. godine protiv rješenja donesenog u postupku ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš te je nakon provedenog spora u ožujku 2018. godine donesena presuda kojom se tužbeni zahtjev Udruge Sunce odbija. U lipnju 2018. godine podnesena je žalba na presudu te se predmet nalazi na VUSRH. Očekuje se odluka u 2019.
- **Centar za gospodarenje otpadom Lećevica** – Udruga je u srpnju 2017.godine podnijela tužbu protiv rješenja MZOE kojim je odlučeno da za izmjenu predmetnog CGO-a nije potrebno provesti postupak procjene utjecaja na okoliš. Postupak se nastavio kroz cijelu 2018. godinu.
- **Centar za gospodarenje otpadom Lučino Razdolje** – Udruga je u studenom 2017.godine podnijela tužbu protiv rješenja MZOE kojim je odlučeno da za izmjenu predmetnog CGO-a nije potrebno provesti postupak procjene utjecaja na okoliš. Spor je okončan 2018. pred Upravnim sudom u Splitu presudom kojom se odbio tužbeni zahtjev Udruge Sunce i Zelene Akcije. Na presudu je izjavljena žalba te je u 2018. godini otvoren drugostupanjski postupak po žalbi pred Visokim upravnim sudom RH. Odluka se očekuje u 2019. godini.
- **Nasipavanje plaža Tri mosta i Gustirna luka u Supetru, Brač** - u srpnju 2018. godine Sunce je zajedno sa udrugom Za Naš Supetar, a u dogovoru s Gradom Supetrom podiglo tužbu pred Upravnim sudom u Splitu na rješenje MZOE kojim se potvrđuje kako nasipavanje ovih dviju lokacija nema utjecaja na okoliš, radi ne provođenja postupka OPUO prije izvođenja zahvata, dakle radi nezakonitosti zahtjeva investitora. Odluka se očekuje kroz 2019. godinu.
- **Izgradnja luke u uvali Perna, Pelješac** - kroz cijelu 2018. godinu Udruga Sunce pružala je podršku lokalnoj udruzi Plavi zid sa Pelješca i MO Kučište u namjeri da ograniče kapacitete planirane trajektne luke Perna na istoimenoj lokaciji. Tako je u 2018. godini Sunce sudjelovalo mišljenjem u javnoj raspravi u okviru OPUO postupka za zahvat. Očekuje se značajniji angažman po izdavanju rješenja u 2019. godini.
- **VE Senj** - zajedno sa udružama BIOM i Zelena akcija, Sunce je u studenome 2018. godine podnijelo tužbu protiv MZOE radi ne donošenja rješenja (već mišljenja) u postupku OPUO za

zahvat vjetroelektrana Senj. U prosincu je doneseno rješenje Upravnog suda u Rijeci kojim se tužba odbacuje te je na isto izjavljena žalba VUSRH. Odluka se očekuje u 2019. godini.

Osim sudskih postupaka, rad je bio usmjeren na procjenu i analizu ostalih potencijalnih okolišnih slučajeva tematske važnosti za Sunce i stručno usavršavanje zaposlenica u tom smislu. Tako se u ovom razdoblju proširuje stručno znanje u smjeru ribarstvenog zakonodavstva kroz pravno istraživanje i izradu pravne analize u RH. Tijekom 2018. godine kontinuirano se pružala podrška i prijenos znanja o Okolišnom pravu i iskustva u okolišnim postupcima drugim OCD-ima u Hrvatskoj, kao i studentima Pravnog fakulteta u Splitu kroz uključivanje u program društveno korisnog učenja Udruge.

U listopadu 2018. godine Udruga Sunce postala je i nastavna baza za studente Pravnog fakulteta u Splitu koji će imati priliku u narednim godinama održivati stručnu praksu u pravnom uredu Udruge uz mentorstvo dvije pravnice Sunca. Također, u rujnu 2018.g. održana je radionica o Pravu okoliša i aktivnostima Udruge Sunce u području Prava okoliša za nastavnike Pravnog fakulteta u Splitu, u okviru projekta PAZI Udruge.

Projekt „Ozelenjivanje turističke ponude Dalmacije“

Cilj projekta: Opći cilj projekta bio je smanjenje negativnog utjecaja turizma na okoliš na području Dalmacije. Specifični ciljevi projekta bili su: podignuti svijest o održivom razvoju turizma među vlasnicima malih turističkih smještajnih objekata, uvesti sustav certificiranja "zelenog" poslovanja u malim smještajnim objektima, razviti vidljivost i konkurentnost članova EkoPartner Programa na području Dalmacije kao relevantnih predstavnika okolišno odgovornog upravljanja u turizmu te razviti suradnju između EkoPartner pružatelja smještaja, domaćih proizvođača te pružatelja zelenih turističkih usluga na području Dalmacije.

Nositelj projekta i partneri: Udruga Sunce bila je vodeći partner na projektu dok su partneri bili Dalmacija EKO i Ekološka udruga "Krka" Knin.

Trajanje projekta: 11. 05. 2017.- 01. 02. 2018.

Donator projekta: Ministarstvo turizma kroz program sufinanciranja programa i projekta strukovnih udruga u turizmu i/ili ugostiteljstvu u 2017.

Ukupna vrijednost projekta: 150.000,00 kn.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

Veći dio projekta odvio se u 2017. godini, međutim u 2018. održano je:

- Javna prezentacije Dalmatia Green programa u Trogiru (30.01.2018.) za predstavnike turističkih objekata. U Trogiru je održano predavanje na inicijativu turističke zajednice, koja je iskazala interes za razvoj održivog turizma u njihovom području.
- Terenski posjeti objektima te diseminacija "Dalmatia Green paketa za informiranje gostiju".

Usluga edukacije na temu održivog turizma

U suradnji s Ekonomskim fakultetom iz Splita održane su edukacije na temu održivog turizma i to:

- Održivi turizam za djelatnike turističkih agencija, a s temom „Kako kreirati eco-friendly programe?“, 27.10.2018. u Makarskoj za 17 predstavnika turističkih agencija te 17.11.2018. na Ekonomskom fakultetu u Splitu za 29 predstavnika turističkih agencija.
- Održivi turizam u malim smještajnim jedinicama, a s temom „Kako do eco-friendly smještaja?“, 20.10.2018. u Makarskoj za 20 predstavnika privatnih iznajmljivača/građana te 10.11.2018 na Ekonomskom fakultetu u Splitu za 55 privatnih iznajmljivača/građana/predstavnika TZ.

U suradnji s udrugom EkoZadar održano je izlaganje „10 koraka do eco-friendly certifikata“ i to 06.06.2018. u Kulturnom domu Veli Iž za 4 privatna iznajmljivača te 12.06.2018. za 10 privatnih iznajmljivača na Silbi.

2.3. Međuprogram edukacije i informiranja

I u 2018. godini nastavili smo poticati korištenje participativnih metoda u provođenju edukacije za zaštitu okoliša i održivi razvoj. Dovršili smo provedbu edukacijskog projekta „**Društveno korisno učenje i zaštita prirode i okoliša u Hrvatskoj - njemačko-hrvatski projekt za studente**“ sufinanciranog sredstvima njemačke zaklade **Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU)**. Putem ovog projekta postavili smo temelje za provedbu i daljnji razvoj društveno korisnog učenja (service-learning) u suradnji sa fakultetima Sveučilišta u Splitu. Kao svojevrsni nastavak poticanja razvoja društveno korisnog učenja za zaštitu prirode i okoliša započela je i provedba ESF projekta „**Praktično-Aktivno-Zajedno-Interdisciplinarno! – programi društveno korisnog učenja za okoliš i održivi razvoj**“.

PROJEKT „Sudjeluj u održivom razvoju-“

Projekt je imao za cilj educirati i informirati građane o zaštiti okoliša i održivom razvoju; potaknuti građane na aktivno sudjelovanje u sustavu gospodarenja otpadom temeljenom na poštivanju prioritetnih mjera u gospodarenju otpadom smanji, ponovno koristi i recikliraj; te provoditi istraživanja i zagovaranja s ciljem provedbe principa provedbe važećeg zakonodavstva i reda prvenstva u gospodarenju otpadom na razini grada Splita. U tu svrhu planiran je cijeli niz edukacijskih aktivnosti usmjerenih djeci i mladima te educiranje i informiranje šire javnosti.

Vrijednost projekta: 35.000,00 kn

Trajanje projekta: 23.04.2018. -23.04.2019.

Donator projekta: Čistoća d.o.o. Split

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- U okviru programa obilježavanja Dana planeta Zemlje provedeno je natjecanje za škole pod nazivom „Prije i poslije – učenici za Dan planeta Zemlje“ za najbolji razredni projekt vezan uz tematiku otpada i principe odgovornog postupanja s otpadom smanji, ponovno koristi i recikliraj. U 2018. godini u natjecanju je sudjelovalo sveukupno 174 učenika srednjih i osnovnih škola, odnosno osnovne škole s 10 razrednih projekata (164 učenika) i srednje škole s 1 razrednim projektom (10 učenika). Ova aktivnost organizirana je kao sufinanciranje projekta ML Repair.

- Kao dio javnog događanja povodom Dana planeta Zemlje, 22.04.2018. organizirana je rasprodaja dječje odjeće i opreme za 100 sudionika.
- 02.05.2018. organizirana je radionica „Odgovorno postupanje s otpadom - smanjimo plastiku u dječjim vrtićima“ za 26 odgajateljica. Aktivnost je organizirana kao sufinanciranje projekta ML Repair.
- 15.05.2018. održana je radionica za djecu DV Radost na kojoj je sudjelovalo 27 djece predškolskog uzrasta.
- 20.04.2018. održano je predavanje „Principi odgovornog postupanja s otpadom- smanjivanje stvaranja otpada, ponovno korištenje, odvojeno prikupljanje i recikliranje“ za 63 učenika i 1 nastavnicu OŠ Pazdigrad.
- Proведен je program društveno korisnog učenja u okviru nastave stručne prakse za učenicu Prirodoslovno tehničke škole. Učenica je sudjelovala u aktivnostima istraživanja i zagovaranja održivog gospodarenja otpadom i principa smanji, te je sudjelovala u javnim događanjima za osvještavanje turista o problemu morskog otpada.
- U svojstvu izlagača sudjelovali smo na tribinama:
  - Priroda i društvo -Koju cijenu plaćamo? održanoj 31.01. 2018. u organizaciji Udruge Moje srednje godine;
  - A ko to more platit? održanoj 16.04.2018 u organizaciji GK Varoš
  - Odvojeno prikupljanje i odlaganje otpada iz kućanstva, održanoj 29.05.2018. u organizaciji Udruge Moje srednje godine.

PROJEKT Studenti uče o građanskom angažmanu – društveno korisno učenje u zaštiti prirode i okoliša/„Društveno korisno učenje i zaštita prirode i okoliša u Hrvatskoj - njemačko-hrvatski projekt za studente“

Opći cilj projekta bio je poticanje građanskog angažmana i osnaživanje javne svijesti s fokusom na području zaštite prirode i okoliša. **Specifični ciljevi bili su:**

- Obrazovanje i ospozobljavanje mladih ljudi za aktivno građansko sudjelovanje kao i poticanje volonterske djelatnosti u području zaštite okoliša na primjeru tematskih polja Održivo gospodarenje otpadom i Održivi turizam, kroz program Service-Learninga.
- Poticanje, unapređenje i sudjelovanje mladih u istraživanju, obrazovanju i promidžbenim aktivnostima vezanima za tematska polja Održivo gospodarenje otpadom i Održivi turizam.
- Osnaživanje javne svijesti o značaju održivog gospodarenja otpadom i održivog turizma organiziranjem internacionalnih dana okoliša te interaktivnih događanja za studente i građane Splitu, u suradnji s medijima.

Nositelj i partneri: Projekt se provodio u partnerstvu sa njemačkom organizacijom Deutsche Gesellschaft für Umwelterziehung (DGU). Suradnici na projektu bili su: Filozofski fakultet (FFST), Kemijsko tehnološki fakultet (KTF), Ekonomski fakultet (EFST) i Sveučilišni odjel za studije mora sa Sveučilišta u Splitu.

Trajanje projekta: 01.01. 2016. do 31. 12 2017., krajem 2017. godine projekt je produžen do 28.02.2018.

Vrijednost projekta: Ukupna vrijednost projekta je 125.826,02 Euro, pri čemu je 62.514,00 Euro osigurano od strane DBU-a, a preostali iznos 63.312,02 Euro sufinancirao se sredstvima Udruge Sunce. Dio aktivnosti projekta povezan s društveno korisnim učenjem koje se provodi u suradnji s Filozofskim fakultetom bio je sufinanciran u 2017. godini kroz projekt MZOS-a.

Donator projekta: The Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU)

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Dovršena je izrada priručnika za visokoškolske ustanove i neprofitne organizacije „Sudjeluj u održivom razvoju- shvati- provedi-oblikuj- Društveno korisno učenje- uključivanje studenata u zaštitu prirode“ u okviru kojeg su prezentirana iskustva i znanja stečena kroz provedbu programa društveno korisnog učenja. Tiskana verzija priručnika dostupna je na hrvatskom jeziku te je također priručnik dostupan u pdf formi na hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku na mrežnim stranicama Udruge. Priručnik je distribuiran u okviru 1. Konferencije o društveno korisnom učenju na sveučilištima održane u okviru PAZI projekta.

Projekt 4S-Small Steps for Sustainable Society

Glavni cilj projekta bio je podići razinu svijesti o važnosti očuvanja prirode, zaštiti okoliša i održivom razvoju među lokalnim stanovništvom u Dalmaciji (osobito kod djece i mladih) te među posjetiteljima Dalmacije. Drugi cilj bio je vezan uz promociju volontiranja u Hrvatskoj i šire. Predviđen je angažman dva EVS volontera iz Makedonije i to na organizaciji i provedbi edukacijskih aktivnosti Udruge Sunce, distribuciji materijala, organizaciji javnih događanja, istraživanjima tržišta te prikupljanju podataka.

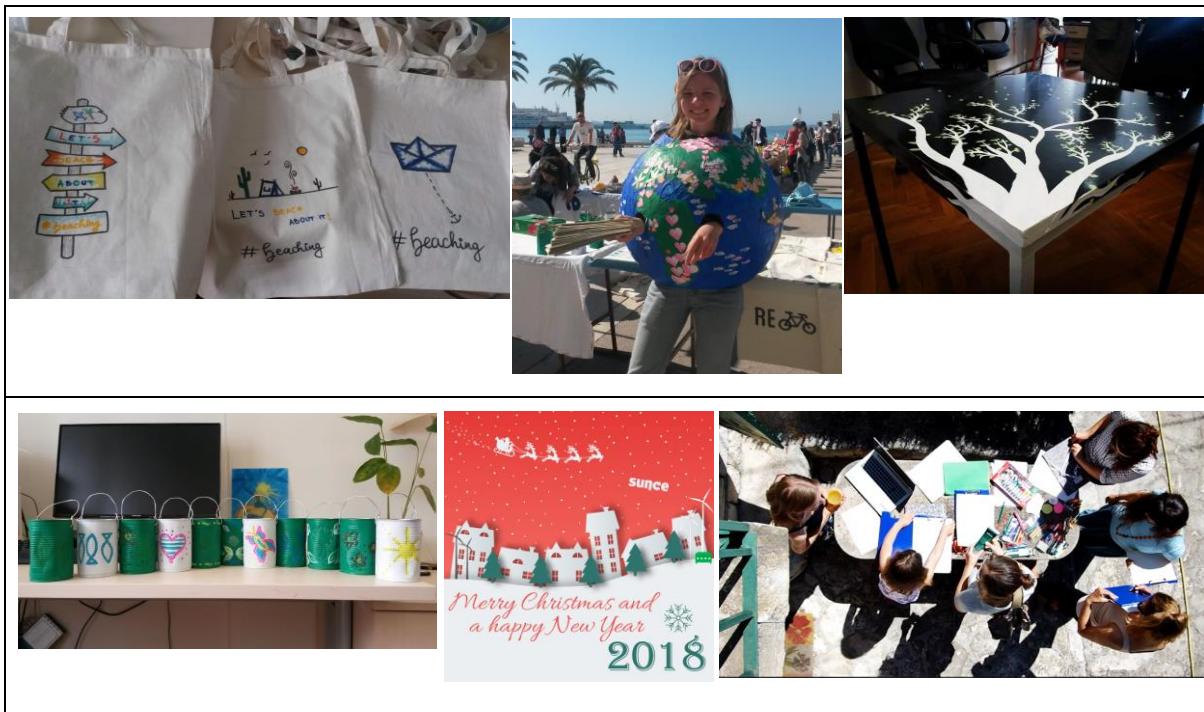
Trajanje projekta: 01.10.2017.-31.12.2018.

Donator projekta: EU, Erasmus + program

Ukupna vrijednost projekta: 17.818,00 Euro.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

Oboje volontera (Sasha Radulov i Milana Peshikj) pomogli su zaposlenicima Sunca u organizaciji i provedbi aktivnosti kad god je to bilo potrebno (fotografiranje događaja, sortiranje fotografija, doprinos javnim događanjima na vlastiti način). Pomagali su voditelju grupe u pripremi i provedbi projektnih aktivnosti Zelenih izleta i predstavili su svoju kulturu školama te izradili i diseminirali komunikacijske materijale (brošure i letke) o alternativnim ekološkim sredstvima za čišćenje i o EVS-u. Provodili su istraživanje tržišta i prikupljanje podataka uglavnom za Dalmatia Green program Udruge Sunce te osmisli kutak za odvajanje otpada u novom dijelu ureda. Milana je organizirala edukativnu aktivnost (radionica Art terapije), dok je Sasha uglavnom radio marketinški grafički dizajn (brošure, plakate, kartice, mock-up) i grafički dizajn video uradaka. Zajedno s tim projektnim zadacima, oboje su sudjelovali u svakodnevnim aktivnostima Udruge gdje je bio potreban njihov kreativni i entuzijastični šarm, kao što su božićne čestitke, ručno oslikane platnene vrećice, zidna umjetnost u obliku mandale i godišnji plan komunikacije.

Slika 5. Neke od aktivnosti EVS volontera

Projekt Total Eco Dalmatia

Dugoročni cilj projekta je podizanje svijesti o važnosti očuvanja prirode, zaštite okoliša i održivog razvoja među građanima i posjetiteljima Dalmacije. Također, cilj je promicanje volonterskog rada (nacionalnog i međunarodnog volontiranja) za dobrobit zajednice u području zaštite okoliša i prirode te uspostavljanje bolje suradnje između aktivnih sudionika u društvu. Kratkoročni ciljevi projekta usmjereni su na omogućavanje volonterima stjecanje novih vještina (komunikacijskih, organizacijskih i administrativnih) i znanja preko učenja kroz timski rad, razvoj socijalne i ekološke svijesti, doprinos razvoju neprofitnih projekata i povezivanje ljudi kroz grupne aktivnosti u korist lokalne zajednice. Ovi ciljevi potiču angažman mladih sudionika i organizacija kroz aktivnosti solidarnosti kojima se doprinosi jačanju kohezije, solidarnosti i građanstva u lokalnoj zajednici.

Trajanje projekta: 01.10.2018.-31.12.2019.

Donator projekta: EU, Erasmus+ program.

Ukupna vrijednost projekta: 18.252,00 Euro.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- U suradnji s organizacijom Asocijacija za napredok, edukacija i lobiranje NEL Skopje (sending organization) iz Makedonije proveden je natječaj za odabir volontera te su odabrani volonteri, Veljan Parizov i Mladen Mitkovski. Veljan je stigao 02. studenog 2018., a Mladen 19. studenog 2018. godine. Ubrzo se Mladen vratio u Makedoniju zbog poslovnih obaveza, no zajedno s NEL organizacijom je u kratkom roku odabran zamjenski volonter – Stefan Markovski koji je stigao u siječnju 2019. godine.
- Odabrani EVS volonter– Veljan Parizov radio je na različitim aktivnostima Udruge Sunce tijekom 2018., kao što su:
  - Sudjelovanje na on-arrival treningu u Orahovici 12.-17.11.2018.

- Podrška u organizaciji projektnih i ostalih događanja (PAZI konferencija 29. i 30.11.2018., monitoring morskog otpada na Visu, 16.-19.12.2018.).
- Sudjelovanje u motivacijskoj radionici sa studentima u sklopu PAZI projekta zajedno s drugim EVS volonterom Mladenom Mitkovskim.

Projekt „VOLontiraj za PRIRODU, VOLontiraj za SEBE! - školski volonterski programi u zaštićenim područjima prirode“

Ciljevi projekta su razviti i unaprijediti kapacitete u odgojno-obrazovnim institucijama i javnim ustanovama za zaštitu prirode te kapacitete partnerskih udruga za volontiranje mladih u zaštiti okoliša i prirode; povećati broj educiranih i osnaženih volontera srednjoškolaca za aktivno sudjelovanje i volontiranje u zajednici u sektoru zaštite prirode i okoliša te osigurati prijenos znanja i iskustava te promovirati provedbu programa školskog volontiranja u zaštićenim područjima prirode.

Trajanje projekta: 01. 09. 2017. - 31. 08.2019.

Ukupna vrijednost projekta: 1.211.473,25 kn pri čemu bespovratna sredstva iznose 1.039.516,75 kn

Donator: EU kroz Europski socijalni fond

Projektni partneri: Liga za prevenciju ovisnosti, Obrtna tehnička škola Split, Srednja škola Ivana Lucića – Trogir, Centar za pružanje usluga u zajednici, Javna ustanova „Park prirode Biokovo“, Javna ustanova „Nacionalni park Krka“, Javna ustanova „Park prirode Vransko jezero“ i Javna ustanova „Park prirode Telašćica“.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- 22. 02. 2018. godine održana je edukacija za koordinatorje školskog volontiranja, a za koordinatorje volontera u odgojno obrazovnim institucijama, zainteresirane nove koordinatorje volontera u javnim ustanovama, te koordinatorje volontera iz OCD-a partnera na projektu, ukupno 7 sudionika.
- Do lipnja 2018. godine izrađeno je 6 programa školskog volontiranja u zaštićenim područjima prirode, te su dva provedena. 25. i 26. 05. 2018. u NP Krka „Mladi u obnovi suhozida“ te 5.studenog 2018. u PP Biokovo „Mladi u obnovi suhozida i puteljaka“.
- Osmišljeno i održano 17 informativnih radionica o projektu i volontiranju čime je informirao 379 učenika srednjih škola. Osmišljeno i održano 9 radionica na teme Volonterstvo i javno zagovaranje, Zaštita prirode i Jačanje osobnih kapaciteta i socijalnih vještina, čime je osnaženo 47 učenika. Učenici koji su prošli radionice sudjelovali su na dvije volonterske akcije NP Krka (Mladi u obnovi suhozida) i u PP Biokovo (Mladi u obnovi suhozida i puteljaka). Kroz sve volonterske aktivnosti na projektu kroz 2018. godinu ostvareno je 1070 volonterskih sati.
- Nakon provedenog i prvog ciklusa edukacijskih radionica i provedbe programa školskog volontiranja u NP Krka evaluirana su i dokumentirana iskustva i rezultati na zajedničkoj evaluacijskoj radionici 2. i 3. 07. 2018. s 15 sudionika, članova projektnog tima.
- Projekt i aktivnosti promovirane su među krajnjim korisnicima, u medijima te među širom javnošću putem web i Facebook stranica projektnih partnera (12 članaka, 45 objava), 5 produciranih i emitiranih radio emisija, 21 pojavljivanja na lokalnim TV i radio postajama, u tiskanim medijima i na Internet portalima te putem promotivnog materijala (500 info letaka, 180 majica, 180 boca, 180 kapa).

Slika 6. Volonterska akcija „Mladi u obnovi suhozida“ NP Krka 25. i 26. 05. 2018.

Praktično-Aktivno-Zajedno-Interdisciplinarno! – programi društveno korisnog učenja za okoliš i održivi razvoj

Opći cilj projekta PAZI! je jačati svijest o važnosti usvajanja i primjene znanja i vještina, građanskog angažmana i međusektorske suradnje za zaštitu okoliša i održivi razvoj. Putem projekta i provedbom programa društveno korisnog učenja cilj je potaknuti aktivan angažman studenata, nastavnika, ojačati međusektorskiju suradnju te promovirati i poticati društveno korisno učenje za zaštitu okoliša i održivi razvoj.

Nositelj i partneri: Nositelj projekta je Udruga Sunce, a partneri 4 splitska fakulteta, Kemijsko-tehnološki fakultet, Ekonomski fakultet, Pravni fakultet i Filozofski fakultet.

Trajanje projekta: 19.03.2018.-19.03.2020.

Donator projekta: EU, ESF program. Projekt se financira u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“ 2014. – 2020. Europski socijalni fond te je sufinanciran od Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Ukupna vrijednost projekta: Ukupni iznos projekta je: 1.272.288,34 kn, pri čemu sufinanciranje kroz ESF iznosi 1.025.450,89 kn

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- U suradnji s Filozofskim fakultetom provedena je evaluacija dosadašnje provedbe programa društveno korisnog učenja te je izrađen metodološki okvir evaluacije DKU koji je predstavljen i konačno utvrđen u okviru evaluacijske radionice održane 13.11.2018., na kojoj su sudjelovali nastavnici partnerskih fakulteta, projektni tim iz Sunca te studenti 1. grupe koji su sudjelovali u programu DKU.
- Ukupno je održano 3 interna sastanka sa Filozofskim fakultetom, 2 interna sastanka sa Pravnim fakultetom, 2 interna sastanka s Ekonomskim fakultetom te 2 interna sastanka s Kemijsko tehnološkim fakultetom (ukupno 10 sastanaka), na kojima su se utvrđivali planovi za provedbu programa DKU te provodile među evaluacije.

- Izrađena su 4 nova programa DKU te 7 planova provedbe DKU (3 za prvu grupu studenata u akademskoj godini 2017./2018. i 4 za 2. grupu studenata u akademskoj godini 2018./2019.)
- Proveden je program DKU za 1. grupu studenata (7 studenata sa Kemijsko-tehnološkog, Filozofskog, Ekonomskog fakulteta); održana 1 uvodna radionica, 1 motivacijska radionica, 1 međurefleksijska radionica, 1 završna proslava. Započeta je provedba programa DKU za 2. grupu studenata (9 studenata sa Kemijsko-tehnološkog, Filozofskog, Ekonomskog i Pravnog fakulteta). Održana je 1 uvodna radionica i 1 motivacijska radionica.
- Osnaženo i educirano 7 studenata za aktivan angažman u zaštiti okoliša i prirode.
- Kroz direktnu provedbu osnaženo i educirano 8 nastavnika za mentoriranje studenata i uključivanje u program DKU-a.
- Informirano je putem info predstavljanja na fakultetima partnerima ukupno 197 studenata o programu društveno korisnog učenja.
- U okviru programa društveno korisnog učenja izrađeno je 5 studentskih radova povezanih s aktivnostima društveno korisnog učenja (2 rada povezana s planovima promocije Dalmatia Green programa Udruge Sunce (studenti EFST), 1 rad povezan s istraživanjem tržišta (studenti EFST), kao priprema za javno događanje te 2 rada studenata vezana uz iskustvo sudjelovanja u DKU, koji su izloženi na Konferenciji o društveno korisnom učenju (studenti KTF).
- Provedena su 2 društveno korisna projekta za zaštitu okoliša od strane studenata te je započeto planiranje i provedba nova 2 društveno korisna projekta za zaštitu okoliša od strane 2. grupe studenata.
- Članovi projektnog tima sudjelovali na međunarodnoj Konferenciji o društveno korisnom učenju na sveučilištima održanoj u Madridu od 20. do 22. 09. 2018.
- Održana je 1. KONFERENCIJA O DRUŠTVENO-KORISNOM UČENJU NA SVEUČILIŠTIMA, "Obrazovanje za okoliš i održivi razvoj u Hrvatskoj". Konferencija je održana 29. i 30. 11. 2018. na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Za potrebe promocije i organizacije Konferencije te aktivnosti nakon Konferencije izrađena je web stranica (<https://udrugasunesplit.wixsite.com/pazi-conference/>). Na Konferenciji sudjelovao 71 sudionik, među kojima predstavnici civilnog društva, vladinih organizacija (Ured za udruge Vlade RH), akademske zajednice (profesori i znanstvenici), studenti, privatnici i volonteri partnerskih organizacija.
- Izrađen je program za mentoriranje 2 OCD-a za provedbu programa društveno korisnog učenja te su odabrana 2 OCD-a koja su se uključila u program, EkoZadar i Udruga BIOM.
- Održana je radionica o DKU za 4 nastavnika Pravnog fakulteta, 12.09.2018.
- Projekt i aktivnosti promovirani među krajnjim korisnicima, u medijima te među širom javnošću putem web i Facebook stranica projektnih partnera (10 članaka na web stranicama Udruge Sunce, web stranica Konferencije, 24 objave na Facebook stranicama Udruge Sunce i 17 objava na Facebook stranicama povezanim s projektnim partnerima, 2 producirane radio emisije o DKU), 1 pojavljivanje na Internet portalu, 2 pojavljivanja u TV emisijama te putem promotivnog materijala info letka i plakata, majica, boca, rokovnika, platnenih vrećica, olovaka i kišobrana.

Slika 7. Prva konferencija o društveno korisnom učenju na sveučilištima u Hrvatskoj

Usluga „Edukacija u okviru projekta-Učimo gospodariti otpadom“

Svrha usluge je provesti edukaciju za građane te djecu i mlade o održivom gospodarenju otpadom.

Naručitelj usluge: Grad Metković

Vrijednost usluge: 51.630,00 kn

Trajanje usluge: 24.09.2018.-24.05.2019.

Aktivnosti i rezultati u 2018. godini:

- Održane su dvije tribine na temu održivog gospodarenja otpadom u gradu Metkoviću i Općini Kula Norinska, 25.10.2018.
- Održani su inicijalni sastanci s ravnateljima i osobljem škole u svrhu sadržajne i metodološke pripreme edukacijskih aktivnosti (radionica) za učenike osnovnih i srednjih škola u Metkoviću te učenike osnovne škole u Kuli Norinskoj.
- Započela je provedba edukacijskog programa „Kompostiranje“ u gimnaziji Metković te OŠ Don Mihovila Pavlinovića te edukacijski program „Odvojeno prikupljanje otpada“ u OŠ Kula Norinska

Ostale aktivnosti i rezultati programa tijekom 2018. godine

Splitska biciklijada 2018. i sudjelovanje u obilježavanju Dana obale

Od 2013. godine kontinuirano organiziramo Splitsku biciklijadu na kojoj je iz godine u godinu sve veći broj sudionika. Paralelno s organizacijom biciklijade zagovaramo za poboljšanje biciklističke infrastrukture u Splitu te zaštitu okoliša. U 2018. godini splitska biciklijada organizirana je u okviru te Dana obale pod organizacijom PAP-RAC-a (Centar za regionalne aktivnosti Mediteranskog akcijskog plana pod vodstvom UN-a), a povodom i Međunarodnog dana bez automobila kojeg smo obilježili u nedjelju 23.09. 2018. U 2018. godini u Splitskoj biciklijadi je sudjelovalo 108 sudionika koji su evidentirani na potpisnoj listi, međutim broj sudionika je i veći, budući na velik broj sudionika koji je već bio prisutan na cilju u sklopu Dana obale. Splitska biciklijada financirala se putem sponzorstva i donacija (10.000,00 kn).

Uz biciklijadu, u sklopu Dana obale (22. 23. i 25. rujna 2018.) koji je od strane glavnog organizatora PAP-RAC-a obilježen različitim događanjima u gradu Splitu, Udruga Sunce je u Đardinu provela aktivnosti informiranja javnosti o sustavu gospodarenja otpadom kao i edukaciju djece o odvojenom prikupljanju otpada i zaštiti okoliša. Za djecu su se organizirale edukativne igre čiji je cilj bio osvijestiti kod djece važnost pravilnog odvajanja otpada te smanjenja stvaranja otpada koji svakodnevno proizvodimo.

2.4. Sudjelovanje u kreiranju javnih politika

Praćenje donošenja i provedbe pojedinih propisa, onih direktno vezanih za područje zaštite okoliša i prirode te onih koji indirektno mogu imati utjecaj na zaštitu okoliša i prirode, kao i postizanje održivog razvoja, važan je segment našeg djelovanja. Također, važan segment djelovanja predstavlja i praćenje politika vezanih uz rad i djelovanje organizacija civilnoga društva. Ove aktivnosti provodimo samostalno te kroz Zeleni forum i druge mreže, pri čemu je 2018. godinu obilježila i intenzivnija suradnja s mrežom Seas at Risk. Tako smo u suradnji s ovom međunarodnom mrežom supotpisali Pismo ministrima zemalja EU - Mišljenje o statusu provođenja Okvirne direktive o pomorskoj strategiji kao i pismo ministrima zemalja EU - Apel vezano za usvajanje direktive o jednokratnoj plastici (SUP).

Sudjelujemo u javnim savjetovanjima, radu radnih skupina/povjerenstava te različitim relevantnim događanjima. Istaknuli bi kako je učinak ovih aktivnosti kratkoročno vrlo teško mjerljiv, međutim, dugoročno može se istaknuti kako Udruga Sunce u sinergiji ima utjecaj na pojedine javne politike. Kroz 2018. godinu nastojali smo stavove jasnije komunicirati u medijima i među širom javnošću.

Sudjelovanje u javnim savjetovanjima, zagovaranje i komunikacija mišljenja

- **Odluka o načinu pružanja javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada na području općine Šolta (siječanj 2018.).**

Tijekom siječnja 2018. godine sudjelovali smo u javnoj raspravi za ovu odluku, međutim, naši komentari nisu zaprimljeni na vrijeme te je općinsko vijeće o njima samo usmeno raspravljalo i zaključilo da iste ne može prihvatiti. Oni su se u bitnom odnosili na uvođenje mjera za poticanje kućnog kompostiranja i korištenja višekratnih pelena.

- **Odluku o načinu pružanja javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada na području grada Splita (siječanj 2018.).**

Slali smo komentare gradskim vijećnicima Splita prije usvajanja spomenute odluke te izrazili negodovanje zbog neprovođenja javne rasprave za istu. Međutim, ista nije bila na javnoj raspravi. Komentari poslani gradskim vijećnicima su se u bitnom odnosili na uvođenje mjera za poticanje kućnog kompostiranja i planiranje izgradnje kompostane za područje grada Splita te jasno definiranje plana rada reciklažnih dvorišta u gradu, sadašnjih i budućih. Zaključno je dan komentar da je najveći dio odluke zapravo prijepis Uredbe o gospodarenju komunalnim otpadom te da operativno ne nudi načine kako će se odvojeno prikupljanje otpada provoditi u gradu Splitu. Predloženo je uključivanje vanjskih stručnjaka u izradu novog nacrta Odluke i njenu provedbu.

- **Nacrt Plana gospodarenja otpadom Grada Splita za razdoblje od 2017. do 2022. (veljača, ožujak 2018.)**

Tijekom veljače i ožujka sudjelovali smo u javnoj raspravi za Plan, organiziranoj od strane Grada Splita. Predložili smo uključivanje Udruge i vanjskih stručnjaka u izradu Plana, no naš je prijedlog odbijen. Dani su detaljni komentari na dijelove Plana koji se u bitnom oslanjaju na sveukupni zaključak da predloženi Plan ne donosi konkretnе mјere potrebne za ispunjavanje zakonskih odredbi, konkretnе korake, vremenske rokove i odgovorne osobe/institucije/organizacije, već isti predstavlja samo listu dobrih želja. Istaknuli smo kako je potrebno jasno definirati sustav odvojenog prikupljanja otpada u gradu putem uvođenja sustava „od vrata do vrata“ koji se pokazao kao uspješan model za postizanje visokih postotaka kvalitetnih frakcija odvojeno prikupljenog otpada. Također, istaknuli smo kako je potrebno izgraditi planirana reciklažna dvorišta i kompostanu te staviti u pogon postojeća mobilna reciklažna dvorišta.

Većina naših komentara nije usvojena, a oni koji su usvojeni su se ponajviše odnosili na ispravke u tekstu.

Naše ključne komentare komunicirali smo i putem Facebook kampanje o održivom gospodarenju otpadom. Pritom su komunicirana i mišljenja vezana uz usvojenu Odluku o načinu pružanja javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i biorazgradivog komunalnog otpada na području grada Splita te mišljenje vezano uz planiranu izgradnju CGO Lećevica.

- **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o održivom gospodarenju otpadom (kolovoz, rujan 2018.)**

Putem portala e-savjetovanja sudjelovali smo u javnoj raspravi. Nositelj izrade dokumenta bilo je Ministarstvo zaštite okoliša i energetike. Naš komentar se odnosio na izmjenjene odredbe o obvezama proizvođača otpada i posjednika otpada u smislu jasnijeg uređenja gospodarenja vlastitim biootpadom i izdvajanja patološkog otpada iz labavih okvira nadzora koje pruža taj članak 44. Zakona radi opasnosti za javno zdravlje. Nadalje, komentiran je niz tehničkih nedostataka i nelogičnosti pa tako i članak 57. kojim se tražilo dodatno pojašnjenje o postupanju s otpadnim uljima te brisanje vremenskog ograničenja za korištenje mobilnog uređaja za obradu otpada. Dodatno, osvrnuli smo se na pozitivne izmjene koje idu za proširenjima ovlasti komunalnih redara i istakli u jednom općem komentaru probleme koji već sad postoje u praksi i prepreke u korištenju novih ovlasti koje su komunalni radari dobili prethodnim novelama Zakona. Neki od naših komentara su usvojeni (greške i propusti u pisanju, jasnije definiranje patološkog otpada), neki su primljeni na znanje (potreba jače kontrole nad JLS u smislu izvršavanja zakonskih obveza i kontrole rada komunalnih redara), dok su neki odbijeni (vraćanje vremenskog ograničenja za korištenje mobilnog uređaja za obradu otpada i dr....).

- **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti okoliša (kolovoz, rujan 2018.)**

Putem portala e-savjetovanja sudjelovali smo u javnoj raspravi. Nositelj izrade dokumenta bilo je Ministarstvo zaštite okoliša i energetike. Naš komentar se odnosio na dio koji uređuje način izdavanja i kontrolu dozvola ovlaštenicima za izradu službenih dokumenata koji su podloga okolišnim postupcima (studije utjecaja na okoliš, elaborati,...) i to na način da se zahtjevalo propisivanje kriterija za primjenu odredbi članka koji uređuje ukidanje ovlasti iz taksativno navedenih razloga koji su preopćeniti i nisu do kraja uređeni. Također, reagirali smo i na „izbacivanje“ stavka u prekršajnim odredbama koji je predviđao novčanu kaznu ako ista pravna osoba koja je izradila Studiju utjecaja na okoliš (a koja propisuje praćenje stanja okoliša) provodi poslove praćenja, jer se izbacivanjem ove odredbe otvara veliki prostor ugovaranju poslova i očitom sukobu interesa. Ovu primjedbu dalo je i niz drugih udrug čiji su svi komentari odbijeni. Istaknut je generalni komentar kako nedorečena norma otvara mogućnost različitim tumačenjima na teritoriju RH i nejednaku primjenu zakona što ne smije biti intencija niti jednog procesa izmjena i dopuna zakonodavnih akata, na koji komentar nije dan

konkretni odgovor. Nadalje, komentirana je izmjena odredbe Zakona kojom se uređuje postupak kada se mijenja zahvat za koji je već proveden PUO postupak. Formulacija predložene izmjene stavka ukazuje da se za bilo koju izmjenu i dopunu zahvata za koje je inicijalno izdano rješenje iz članka 89. stavka 1. ovoga Zakona, odnosno članka 90. ovoga Zakona provodi postupak Ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš, bez obzira na veličinu i značaj izmjena i dopuna. U komentaru smo istakli kako je ovo pogrešan pristup uređenja PUO postupaka iz razloga što se na ovaj način grubo ignoriraju obveze iz Direktive 2011/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš koja u svom Prilogu I. točki 24. predviđa kao obvezan postupak Procjene utjecaja zahvata na okoliš za svaku izmjenu ili proširenje projekata navedenih u Prilogu I., ako ta izmjena ili proširenje prelazi neki od pragova navedenih u Prilogu. Također, Uredba o procjeni utjecaja zahvata na okoliš koja je još na snazi ide ovim tragom te u točki 48. Priloga I. prepoznaje važnost izmjena zahvata koji radi svoje veličine i možebitnog utjecaja idu direktno u postupak PUO. Istakli smo također kako se u ovako izmijenjenom članku ničim ne daje naslutiti da neki zahvati prilikom izmjene i dopune moraju proći PUO postupak, već se stječe dojam, a praksa će se sigurno tome prikloniti, da se za bilo koju vrstu i veličinu zahvata utjecaj izmjena i dopuna procjenjuje u postupku Ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš. Ova primjedba nije usvojena niti je na nju dan konkretni odgovor, već samo paušalno citiranje zakonskih propisa.

- **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti prirode**

U ovo savjetovanje provedeno putem portala e-savjetovanja uključili smo se putem slanja jednog komentara, odnosno izrazili razloge neslaganja, a vezano uz ukidanje HAOP-a i pripajanje Agencije Ministarstvu zaštite okoliša i energetike. Međutim, isti nije uvažen.

Radne skupine

Osim kroz sudjelovanje u javnim raspravama za pojedine dokumente često se uključujemo u rad različitih radnih skupina, povjerenstava i sl. Uključivanje u rad radnih skupina predstavnika organizacija civilnoga društva postaje sve više uobičajena praksa, osobito na nacionalnoj razini. Ipak još uvijek nedostaje dobra praksa rada ovih skupina te često radne skupine ne zažive na način da mogu iznijeti kvalitetne dokumente koji će biti rezultat rada svih uključenih. U 2018. godini tako smo imali situaciju da je predstavnica Udruge službeno imenovana za **člana povjerenstva za izradu Pravilnika o načinu obavljanja ribolova u zaštićenim područjima radi zaštite staništa, riba i drugih morskih organizama**, međutim od osnivanja Povjerenstva u travnju 2018. Povjerenstvo se nikad nije sastalo te ne odgovara na dopise upućene ispred Udruge Sunce.

Tijekom godine dovršeni su dokumenti za potrebe izrade kojih su se osnovale **šira radna skupina za definiranje kompetencija neophodnih za rad u zaštićenim područjima u Hrvatskoj** te **šira radna skupina za izradu smjernica za planiranje upravljanja za zaštićena i Natura 2000 područja u Hrvatskoj** od strane Hrvatske agencije za okoliš i prirodu. Udruga je imala svoje predstavnike u ovim radnim skupinama, a koje su prestale sa radom po dovršetku izrade dokumenata.

Predstavnica Udruge Sunce sudjelovala je na **2. radnom sastanku Radne grupe za unapređenje okolišne održivosti turizma Akcijskog plana razvoja zelenog turizma održan (17. 12. 2018. godine, Ministarstvo turizma Republike Hrvatske)**.

Osim sudjelovanja u događanjima, a koja su opisana pod rezultatima projekata i usluga provedenih u okviru predstavljenih programa, u 2018. godini sudjelovali smo bilo kao sudionici ili izlagači na sljedećim događanjima:

- **Regionalni forum obiteljskog smještaja u organizaciji Hrvatske gospodarske komore**, Nastja Logar, kao izlagateljica, predstavljanje Dalmatia Green programa, 09.02.2018., Split.
- **Miradi trening**, u organizaciji WWF i CCNet, Tihana Arapović kao sudionik, 13. i 14.02.2018., Zagreb.
- **Radionica o zaštićenim morskim područjima**, u organizaciji Javne ustanove za savjetodavnu djelatnost u poljoprivredi, ruralnom razvoju, ribarstvu te unapređenju gospodarenja šumama i šumskim zemljишima šumoposjednika, Zrinka Jakl, 20.02.2018., Poreč.
- **Radionica o vrednovanju neformalnog i informalnog učenja**, u organizaciji Sveučilišta u Splitu, Gabrijela Medunić-Orlić i Marin Spetić, 02.03.2018., Split.
- **Radionica „Što radimo Zemlji i kako to promijeniti?“** u organizaciji Udruga Permakultura Dalmacije i Održivo d.o.o., a okviru Tjedna permakulture, Marin Spetić kao izlagatelj, 06.03.2018., Split.
- **Tribina „Kvaliteta zraka i gospodarenje otpadom u Splitu“** u organizaciji Kriznog eko stožer Kaštela; Gabrijela Medunić-Orlić, 14.03.2018., Split.
- **Okrugli stol "Tršćaci - vrednovanje usluga slatkovodnih ekosustava"**, u organizaciji Hrvatske agencije za okoliš i prirodu, Matea Špika, 15.03.2018., Zagreb.
- **Konferencija na temu Zeleno poduzetništvo** u organizaciji Udruga 3PSplit s partnerima, Gabrijela medunić-Orlić, izlagateljica u sklopu sesije održivi turizam, 16.03.2018., Split.
- **Tribina "Odvojeno prikupljanje otpada"** u okviru Vidik festa, a u organizaciji Udruge Benedikt, Andrea Gizdić, 17.04.2018., Split.
- **Dan nastavnih baza 2018**, u organizaciji Sveučilišta u Splitu, Marin Spetić, 20.04.2018., Split.
- **Tribina „Kriza čovjeka i njegova okoliša“**, u organizaciji Filozofskog fakulteta u Splitu, Marin Spetić, izlagatelj, 23.04.2018., Split.
- **Radionica „Održivi turizam u Hrvatskoj“**, u organizaciji Ministarstva turizma, predstavljanje Dalmatia Green programa, Nastja Logar kao izlagačica, 08-09.05.2018., Zagreb.
- **Predavanje "Organizacija ronilačkog terena"** u organizaciji Udruge BIUS, Matea Špika kao predavač, 28.05.2018., Zagreb.
- **Obilježavanje Europskog tjedna održivog razvoja**, u organizaciji Škole za dizajn, grafiku i održivu gradnju iz Splita, Andrea Gizdić i Marin Spetić, u svojstvu izlagatelja, 05.06.2018., Split
- **Radionica „Eastern Adriatic Monk Seal Project“** u organizaciji EuroNatur, Hellenic Society for the Study and Protection of Monk Seal (MOM), Zrinka Jakl, 08.06.2018., Split.
- **Skupština mreže Seas at Risk**, u organizaciji Seas at Risk, Matea Špika, 13-14.06.2018., Brussels.
- **1. dionička radionicu za izradu prijedloga plana upravljanja za morske ptice cjevonosnice - gregulu (*Puffinus yelkouan*) i kaukala (*Calonectris diomedea*)** u okviru projekta "Izrada prijedloga planova upravljanja strogo zaštićenim vrstama (s akcijskim planovima)", u organizaciji HAOP-a i Udruge BIOM, Zrinka Jakl i Katarina Dražić (studentica na stručnoj praksi), 14.06.2018., Split.
- **Radionica „Sustav javnih bicikli u gradu Splitu“** u organizaciji Grada Splita, Tihana Arapović, 26.06.2018., Split.
- **Konferencija o gospodarenju otpadu** u organizaciji Časopisa Komunal, Andrea Gizdić, 14.09.2018., Zagreb.

- **Prva europska konferencija o društveno-korisnom učenju na sveučilištima**, u organizaciji Universidad Autonoma de Madrid, Gabrijela Medunić-Orlić i Marin Spetić kao sudionici i izlagatelji, 19.- 23.03.2018., Madrid, Španjolska.
- **Konferencija IV International Conference of Parks Dinarides** u organizaciji Parkova Dinarida, Vida Zrnčić, 06-09.11.2018., Budva, Crna Gora.
- **Radionica „Making MPAs work in Europe“** u organizaciji Seas at Risk, Zrinka Jakl, 07.-08.11.2018., Brussels, Belgija.
- **Fokus grupa vezano uz akreditaciju EFST**, u organizaciji Ekonomskog fakulteta, Gabrijela Medunić-Orlić, 27.11.2018., Split.
- **Okrugli stol na temu „Otpad“**, a održanom u okviru 31. Adria Art Annale, Gabrijela Medunić-Orlić 05.12.2018., Split.
- **Dan sveučilišta u Splitu**, u organizaciji Sveučilišta u Splitu, Marin Spetić, 15.06.2018., Split.
- **Pravna grupa EEB**, u organizaciji EEB, Andrea Gizdić, 21-23.10.2018., Brussels.
- **Skupština mreže EEB**, u organizaciji EEB, Andrea Gizdić i Ivana Krstulović Baković, 05-08.11.2018., Brussels.

3.

UNAPRJEĐIVANJE ORGANIZACIJE RADA I UPRAVLJANJA UDRUGOM

Razvoj upravljačkih i izvršnih struktura Udruge Sunce i jačanje upravljačkih praksi temeljenih na principima dobrog upravljanja

U 2018. godini ukupno je održano 2 sastanka Upravnog odbora, 23.04.2019. i 17.05.2018. Dodatno, komunikacija sa članovima UO-a provodila se i putem e-maila te telefonski. Također održane su i dvije redovne Skupštine 23.04.2018. te 21.12.2018.

Evaluacija zaposlenika

Evaluacija rada zaposlenika provodi se kontinuirano, unaprijed utvrđenom metodologijom koja se razvija i unaprjeđuje sukladno potrebama organizacije. Tako je tijekom 2018. godine nastavljena redovita provedba evaluacije rada zaposlenika. Krajem 2018. dovršena je Odluka o sistematizacija radnih mjeseta i plaćama zaposlenika revidirana je Odluka o mogućnostima rada izvan ureda te je njihovo usvajanje planirano za 2019. godinu. 18.10.2018. po drugi put je održana i godišnja refleksijska radionica za sve zaposlenike i EVS volontere Sunca. Sve ove aktivnosti doprinijele se efikasnijoj provedbi aktivnosti Sunca, jačanju međuljudskih odnosa i tima Udruge Sunce.

Finansijsko planiranje

Sukladno obvezama koje proizlaze iz Zakona o finansijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 121/14) krajem 2017. godine izrađen je Finansijski plan za 2018. godinu, koji je potom revidiran i usvojen na Skupštini održanoj 23.04.2018. Zbog specifičnosti financiranja Udruge, čiji rad i djelovanje ovisi o projektima finansijski plan za 2018. uključivao je plan za sredstva koja su odobrena

za 2018. godinu kao i plan koji je uključivao i sredstva planirana kroz projekte odaslane na razne natječaje. Također u 2018. izrađen je Finansijski plan za 2019. godinu te usvojen na Skupštini održanoj 21.12.2018.

Proširenje prostora za rad i unaprjeđenje radnih uvjeta

Tijekom 2018. godine intenzivno su nastavljene aktivnosti na uređenju uredskih prostora, oličeni su sve zidne i drvene površine, postavljen klima uređaj, uređena kuhinja, nabavljena uredska oprema. U dijelu aktivnosti uređenja sudjelovali su zaposlenici i volonteri Sunca. Sada postojeći prostor veličine 150,21 m² omogućuje optimalan rad zaposlenika, suradnika, volontera Sunca kao i studenata te učenika uključenih u aktivnosti stručne prakse te programe društveno korisnog učenja.

Zbog mnoštva materijala i opreme Udruga je u 2018. nastavila iznajmljivati garažu od 18 m² na adresi Šoltanska 20, Split.

4. EVALUACIJA RADA, EDUKACIJA I USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIKA I VOLONTERA

Monitoring i evaluacija rada Udruge Sunce provodi se interno kontinuirano. Također, po njihovu završetku evaluiraju se projekti, ključne i značajnije aktivnosti primjerice javna događanja, kao i rezultati provedbe volonterskih programa te provedbe programa društveno korisnog učenja i stručne prakse. Na temelju evaluacija te ustanovljenih potreba Udruge Sunce proizašlih iz aktivnosti i projekata planiraju se daljnje aktivnosti Udruge te se uvode poboljšanja za aktivnosti koje se ponavljaju. Također na temelju ovih nalaza planiraju se i potrebna usavršavanja zaposlenika i volontera kao i aktivnosti za jačanje ljudskih kapaciteta.

Stabilizacija tima te razvoj ljudskih potencijala i ciljanih kompetencija

Kroz sudjelovanje na okruglim stolovima, radionicama i sl. događajima u zaštiti okoliša i prirode kao i u aktivnostima vezanim uz civilno društvo općenito, na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini dajemo svoj aktivan doprinos ovim događanjima, razvijamo odnose s postojećim suradnicima i partnerima te stječemo nova partnerstva (vidi poglavlje 2.). Istovremeno ova su događanja prilika za stjecanje znanja i razmjenu iskustva među sudionicima.

Uz sastanke za evaluaciju rada pojedinačnih zaposlenika, 18.10.2018. održana je godišnja zajednička refleksijska radionica sa svim zaposlenicima i EVS volonterima Sunca. Uspostavljene su procedure povezane s prijenosom načina rada i organizacijskom kulturom, pravilima i dr. novim zaposlenicima i volonterima te je 05.12.2018. održana orientacijska radionica za tri novo zaposlene osobe.

Dio aktivnosti edukacije zaposlenika povezan je sa sudjelovanjem na provedbenim radionicama za projekte koje Udruga provodi. Također dio je vezan uz edukaciju na specifičnim temama rada. Tijekom 2018. zaposlenici Udruge Sunce bili su uključeni sljedeće edukacije i usavršavanja:

- **Provedbena radionica u okviru natječaja "Podrška razvoju partnerstava organizacija civilnog društva i visokoobrazovnih ustanova za provedbu programa društveno korisnog učenja", u**

organizaciji Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, Gabrijela Medunić-Orlić 29.03.2018., Zagreb.

- **Radionice "Društveno poduzetništvo" i "Kvalitetna priprema na ESF natječaje"** u organizaciji Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, Barbara Uvanović i Miranda Šimac, 11-12.04.2018., Zadar.
- **Konferencija „Towards a circular economy and sustainable tourism on islands“** u organizaciji Blue Islands Project - project team, volonterka Nela Maričević, 11.04.2018., Brisel, Belgija
- **GDPR - "Data Privacy on steroids" (Zaštita osobnih podataka)**, u organizaciji Locastic-Igor Pavleković (Microsoft), Barbara Uvanović, 20.04.2018., Split.
- **Radionica u okviru natječaja „Podrška razvoju partnerstva organizacija civilnog društva i visokoobrazovnih ustanova za provedbu programa društveno korisnog učenja“**, u organizaciji Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, Miranda Šimac 02-p3.05.2019., Zadar.

Zaposlenici imaju mogućnost polaska različitih tematskih webinara te su praćeni sljedeći:

- „Engaging governments, businesses, and the public in the fight against marine plastic litter: the #CleanSeas campaign“ u organizaciji NOAA, MDI (Marine Debris Info), MPA News, and the EBM Tools Network, Matea Špika, 08.02.2018.
- „Restoration of shallow, soft-bottom ecosystems“, u organizaciji EU-MERCES, Matea Špika, 08.02.2018.
- „Marine Natura 2000 Sites“, u organizaciji Europark, Matea Špika, 05.12.2018.

5.

LJUDSKI KAPACITETI I STRUKTURA UPRAVLJANJA

Rad i djelovanje Sunca ne bi bilo moguće bez članova, volontera i zaposlenika Sunca. Tijela upravljanja Sunca čine Skupština, Upravni odbor, Predsjednica Upravnog odbora te Izvršna direktorica.

5.1. Članstvo

U Udrizi Sunce razlikujemo četiri vrste članstva; aktivno, pridruženo, podržavajuće i počasno. Ove vrste članstva se razlikuju po svojim pravima i obvezama. Aktivni članovi mogu biti birani u tijela Udruge te glasati na Skupštini. Statut Udruge također omogućuje učlanjenje maloljetnika, odnosno osoba starijih od 14 godina. Također sukladno Statutu Udruge osobe koje volontiraju u Udrizi trebaju se i učlaniti.

Ukupan broj članova na kraju 2018. godine je 264. Broj članova je manji nego u 2017. (277 članova) budući je tijekom 2018. provedena revizija članova te su nakon provedene komunikacije brisani svi članovi koji nisu dostavili OIB, sukladno zakonskim odredbama. Ipak u 2018. godini povećan je broj novo učlanjenih osoba. Naime, ukupno se učlanilo 48 novih članova u odnosu na 22 nova člana u 2017. te 32 nova člana u 2016.

Prema komunikacijskom planu Udruge predviđeno je održavanje minimalno jedne aktivnosti godišnje za članove. Tako je u 15.11. 2018. godini održana proslava 20 godina rada i djelovanja Sunca što je bila prilika za druženje s članovima.

5.2. Upravni odbor

Upravni odbor sastoji se od tri vanjska člana i dva predstavnika zaposlenika. Izvršni direktor/ica sudjeluje u radu Upravnog odbora bez prava odlučivanja. Vanjski članovi UO biraju se putem javnog natječaja. U 2012. godini započeo je s radom prvi Upravni odbor u ovakvoj formi sa četverogodišnjim mandatom do listopada 2016., kada je proveden drugi javni natječaj za nove članove Upravnog odbora. U 2018. godini djelovao je drugi saziv Upravnog odbora ovog formata.

Članovi UO-a su:

1. **Zrinka Jakl**, dipl. ing. biologije-ekologije, Predsjednica Upravnog odbora, predstavnica zaposlenika.
2. **Ivana Krstulović Baković**, dipl. iur, predstavnica zaposlenika.
3. **Marina Marković**, dipl. politolog, MSc in Integrated Coastal Zone Management, vanjska članica.
4. **Andrijana Parić**, dipl. sociologinja i profesorica filozofije, magistrica za lokalni razvoj – Zajednički magisterij Europske unije za područja u tranziciji, vanjska članica.
5. **Marko Pećarević**, magistar konzervacijske biologije, vanjski član.

Izvršna direktorica je Gabrijela Medunić-Orlić, Mag.Chem i B.Sc.znanosti okoliša.

5.3. Zaposlenici

2018. godinu obilježio je zaposlenje novih osoba kao i povratak 3 zaposlenice sa porodiljinih dopusta. Sljedeći dosadašnji praksi, ovim zaposlenicama omogućen je rad na pola radnog vremena uz korištenje roditeljskog dopusta kao i skraćeno radno vrijeme za zaposlenice koje su to zatražile. Na ovaj način Udruga Sunce nastoji podupirati zaposlenice koje su ujedno i majke. Ukupno je u 2018. 5 novo zaposlenih osoba, od čega je jedna osoba zaposlena nakon završenog stručnog usavršavanja bez zasnivanja radnog odnosa. Uzimajući u obzir navedeno, na razini godine 11 zaposlenika je bilo zaposleno puno radno vrijeme.

Sljedeće osobe bile su zaposlene u 2018. godini i to na sljedećim radnim mjestima:

1. **Gabrijela Medunić-Orlić**, Mag.Chem, B.Sc.znanosti okoliša, izvršna direktorica/voditeljica programa Zaštite okoliša i održivog razvoja, Ugovor na neodređeno, puno radno vrijeme.
2. **Zrinka Jakl**, dipl.ing.biologije-ekologije, voditeljica programa Zaštite prirode, Ugovor na neodređeno, puno radno vrijeme.
3. **Samanta Šećer**, mag. forenz., finansijska administratorica, Ugovor na neodređeno, puno radno vrijeme, od svibnja 2015.
4. **Barbara Uvanović**, univ.bacc.oec, finansijsko administrativna suradnica, zaposlena uz potporu HZZ, sufinanciranje na gospodarskim djelatnostima, od 01.03 2018., prethodno jednogodišnje stručno usavršavanje bez zasnivanja radnog odnosa, a temeljem potpore HZZ-a dovršeno 08. veljače 2018.

5. **Margita Radman**, mag. biologije i ekologije mora, suradnica edukatorica, Ugovor na neodređeno, puno radno vrijeme, porodiljini dopust od 24.08.2017. Povratak s porodiljinog dopusta 09.10.2018. uz rad na pola radnog vremena do 31.12.2018.
6. **Ivana Krstulović Baković**, mag.iur., suradnica na programu zaštite okoliša/pravnica, Ugovor na neodređeno, korištenje porodiljinog dopusta uz rad s polovicom radnog vremena od 07.03.2018.
7. **Matea Špika**, dipl.ing. biologije, M.Sc. Management of Protected Areas, voditeljica projekata u programu Zaštite prirode, Ugovor na neodređeno na puno radno vrijeme.
8. **Tea Kuzmičić Rosandić**, mag.biologije i ekologije mora, suradnica edukatorica zaposlena temeljem Ugovora na neodređeno, od 03.09.2018. korištenje porodiljinog dopusta uz rad s polovicom radnog vremena.
9. **Nastja Logar**, dipl. ekonomist, voditeljica projekata u programu Zaštite okoliša i održivog razvoja, Ugovor na određeno.
10. **Andrea Gizdić**, mag.iur., suradnica pravnica, Ugovor na određeno te od 01.06.2018. Ugovor na neodređeno.
11. **Miranda Šimac**, mag. biologije i zemljopisa, suradnica edukatorica Ugovor na određeno te potom Ugovor na neodređeno od 01.01.2019.
12. **Tihana Arapović**, dipl.ing biologije, Ugovor na određeno, suradnica edukatorica, zaposlena putem mjera HZZ za osobe s invaliditetom, od 07.12.2017. do 07.12.2018. („Ugovor o dodjeli državne potpore za sufinanciranje zapošljavanja osoba s invaliditetom“. Naziv mjera na stranicama Zavoda: „Od mjere do karijere“ Jedan od uvjeta je da poslodavac obavlja gospodarsku djelatnost) te potom putem Ugovora na određeno.
13. **Marin Spetić**, mag.soc., suradnik za komunikacije i odnose s javnošću, Ugovor na određeno od 08.01.2018. do 31.12.2018.
14. **Vida Zrnčić**, mag. oecol. et prot. nat., suradnica u programu Zaštite prirode, Ugovor na određeno od 15.10.2018.
15. **Vedrana Franić**, mag. ing. agr, voditeljica projekata u programu Zaštite prirode, Ugovor na određeno od 05.11.2018.
16. **Lina Matijević**, mag. biol. et oecol. mar., suradnica na projektima, Ugovor na određeno od 05.11.2018.

5.4. Volonteri

Tijekom 2018. nastavilo se na unaprjeđenju volontiranja u Udrudi kao i na mobiliziranju volontera. Nekoliko je osoba bilo uključeno u koordiniranje volontera (Nastja Logar za EVS volontere, Miranda Šimac za volontere na ESF projektima PAZI i VOLI, Tihana Arapović za koordiniranje volontera uključenih u organizaciju Splitske biciklijade, Matea Špika za volontere uključene u ronilačke terene te Tea Kuzmičić Rosandić za ostale volontere, a zbog prethodnog iskustva u poslovima koordiniranja volontera). Volonteri se u rad Udruge mogu uključiti ispunjavanjem obrasca iskaza interesa za volontiranjem kojeg mogu naći na mrežnoj stranici Udruge. Na taj način ulaze u bazu volontera koje kontaktiramo kada imamo potrebe za volonterima ili ih obavijestimo o postojanju natječaja za volontera. Također prema Statutu Udruge osobe koje volontiraju u Udrudi trebaju se u Udrugu i

učlaniti. Kada tražimo dugoročne volontere i volontere na pojedinim projektu često raspisujemo natječaje za volontere na našim mrežnim stranicama.

Volonteri su u 2018. godini bili uključeni u:

PROGRAM ZAŠTITE OKOLIŠA I ODRŽIVOG RAZVOJA

Sudjelovanje u javnom događanju povodom Dana planeta Zemlje travanj 2018.

- sudjelovanje u organizaciji i rasprodaji rabljene dječje opreme i igračaka

Sudjelovanje u javnom događanju povodom Međunarodnog dana bez automobila, rujan 2018.

- organizacija i sudjelovanje na Splitskoj biciklijadi

Pomoć pravnom odjelu na slučajevima Zelenog telefona i mape Sinjaj.hr.

MEĐUPROGRAM EDUKACIJE I INFORMIRANJA

Sudjelovanje u organizaciji i vođenju Zelenih izleta Udruge Sunce (uključeni EVS volonteri)

Volonteri na projektu ESF „VOLontIraj za PRIRODU, VOLontIraj za SEBE! – školski volonterski programi u zaštićenim područjima prirode”

- sudjelovanje u volonterskim akcijama, sudjelovanje na edukativnim radionicama za učenike, izrada izvještaja s radionica i volonterskih akcija, fotodokumentacija sl.

Volonteri na ESF projektu „Praktično-Aktivno-Zajedno-Interdisciplinarno! – programi društveno korisnog učenja za okoliš i održivi razvoj”

- sudjelovanje u mentoriranju grupe studenata, pomoć u organizaciji Konferencije o društveno korisnom učenju, sudjelovanje u ostalim edukativnim aktivnostima projekta, organizacijska i logistička potpora.

PROGRAM ZAŠTITE PRIRODE

Sudjelovanje na ronilačkim terenima za kartiranje morskih staništa i monitoringu morskog otpada u svrhu edukacije.

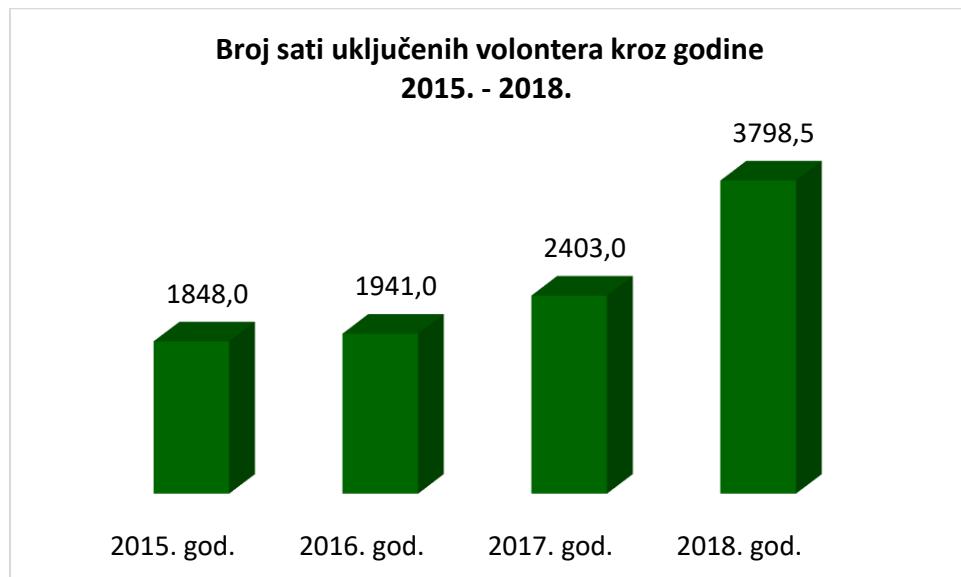
EVS VOLONTIRANJE

U 2018. godini udruga je nastavila provoditi EVS volontiranje, kroz projekte detaljnije opisane unutar međuprograma Edukacije i informiranja (poglavlje 2.3). Nastavljena je provedba projekta **4S – Small Steps for Sustainable Society** koji je omogućio jednogodišnje volontiranje 2 volontera iz Makedonije, Sashe Radulova i Milane Peshikj. U srpnju 2018. odobren je novi projekt **Total Eco Dalmatia** koji je omogućio jednogodišnje volontiranje nova dva volontera, Veljana Parizova i Mladena Mitkovski. Mladen je zbog poslovnih obaveza odustao od volontiranja te je u siječnju 2019. umjesto za volontiranje odabran Stefan Markovski.

Ovi volonteri sudjeluju u edukacijskim aktivnostima, organizacijsko- logističkim aktivnostima i dr., a prema opisima gore navedenih projekata kao i ostalim obveznim aktivnostima za EVS volontere sukladno obvezama prema Agenciji za mobilnost.

Ukupno je tijekom 2018. godine u Udrudi volontiralo 80 osoba od toga 48 žena i 32 muškaraca, većina u dobi između 15-30 godina (76 volontera). Odrađeno je 3798,5 volonterskih sati, što je povećanje broja sati za 58% u odnosu na 2017. godinu (2403 sati). Tako se i u 2018. nastavio trend povećanja udjela volonterskog rada u Udrudi Sunce.

Ovi podaci dostavljeni su i Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku početkom 2018.

Graf 1. Broj sati uključenih volontera kroz godine od 2015. do 2018.

5.5. Programi društveno korisnog učenja

U 2018. godini nastavili su se razvijati i provoditi programi društveno korisnog učenja za studentsku populaciju i to kroz dvogodišnji projekt **Praktično-Aktivno-Zajedno-Interdisciplinarno! – programi društveno korisnog učenja za okoliš i održivi razvoj** koji je započeo u ožujku 2018. godine, a sufinanciran je sredstvima Europskog socijalnog fonda (više o projektu u poglavlju 2.3.). Ukupno je u ove programe bilo uključeno 16 studenata Kemijsko-tehnološkog, Filozofskog, Ekonomskog i Pravnog fakulteta. Programi društveno korisnog učenja usmjereni su k povećanju sudjelovanja mlađih u aktivnostima povezanim sa zaštitom okoliša i prirode s naglaskom na teme održivi turizam i održivo gospodarenje otpadom.

Također 1 učenica Prirodoslovno tehničke škole iz Splita tijekom ljeta održivala je stručnu praksu kao i 3 studenta Sveučilišnog odjela za studije mora.

Suradnja s ovim fakultetima dovela je do sklapanja ugovora Udruge Sunce kao nastavne baze za Pravni fakultet uz već postojeće ugovore za nastavnu bazu Filozofskog fakulteta, Sveučilišnog odjela za studije

mora kao i Ugovora s Ekonomskim fakultetom. Naime, Udruga Sunce je prihvatna organizacija za stručnu praksu za studente Ekonomskog fakulteta.

Sudjelovali smo na Danu nastavnih baza Sveučilišta u Splitu održanom 20.04.2018. na Ekonomskom fakultetu gdje smo predstavili svoj rad i djelovanje te mogućnosti za uključivanje studenata. Također na prijedlog Filozofskog fakulteta primili smo priznanje za izvrsnu suradnju kao nastavna baza. Nadalje, sudjelovali smo i na Danu Sveučilišta u Splitu, održanom 15.06.2018. na Medicinskom fakultetu.

Slika 8. Priznanje za izvrsnu nastavnu suradnju

6.

UMREŽAVANJE I PARTNERSTVA

Suradnja s udrugama na **lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini** predstavlja osnovu našeg djelovanja. Kao i dosad, u rad mreža uključujemo se kroz angažman u upravljačkim strukturama, razmjenu informacija, znanja i iskustva, jedinstven nastup u pitanjima od zajedničkog interesa, vezano uz pitanja i probleme iz područja rada Udruge kao i rada organizacija civilnog društva. Pojedine mreže aktivne su iz godine u godinu, dok kod pojedinih mreža dolazi do razdoblja neaktivnosti. Donosimo pregled mreža u čiji smo rad uključeni te značajnije rezultate vezane uz rad pojedinih mreža u 2018. godini.

Lokalna razina

- **Forum organizacija civilnog društava Splitsko-dalmatinske županije**

Udruga Sunce formalno je uključena u rad ove Mreže, međutim ista u 2018. godini nije bila aktivna, kao i nekoliko prethodnih godina dosad.

- **Savjetodavno vijeće za okoliš**

Udruga Sunce je u okviru projekta „Zajedno za prirodu i okoliš“ (2013.-2015.) potaknula osnivanje ovog Vijeća. Cilj Vijeća bio je identificirati glavne okolišne probleme u gradu Splitu te glavne prepreke koje postoje u njihovom rješavanju te svojim radom doprinositi implementaciji postojećih planova i programa te sudjelovati u razvoju novih sukladno obvezama koje proizlaze iz okolišnog zakonodavstva. Vijeće je nastavilo s radom i po završetku projekta, a glavne teme koje su fokus rada su održivo gospodarenje otpadom i zelenilo s naglaskom na Park šumu Marjan. Članovi vijeća su predstavnici relevantnih institucija; Grada Splita, Splitsko-dalmatinske županije, komunalnih poduzeća u Splitu, udruga građana te ovisno o identificiranim okolišnim problemima stručnjaci na odabranom polju.

13. sastanak Vijeća za okoliš grada Splita održao se 3. 12. 2018.godine.

Nacionalna razina

- **Mreža Zelenih telefona Hrvatske, članica smo ove mreže od 1999. godine**

Putem mailing liste Zelenog telefona s članicama mreže komunicira se i razmjenjuju se informacije na tjednoj razini. Tijekom 2018. koordinirali smo rad Mreže ZT te MZT nije imala održan sastanak u klasičnoj formi radi nedostatka financija, no održavani su redovni Skype sastanci i komunikacija preko mailing liste.

- **Zeleni forum, članica smo ove mreže od 1999. godine**

Uz članstvo Udruga Sunce je u mreži Zeleni forum, članica koordinacije koju čini deset udruga iz Mreže. Komunikacija se vršila na dnevnoj razini putem službene mailing liste.

- **Podržavamo rad Platforme 112.**

Za informiranje vezano uz razvoj i djelovanje civilnoga društva, zajednička zagovaranja te komunikaciju s udrugama članicama Platforme 112 koristimo zajedničku mailing listu. Tijekom 2018. ova platforma nije bila aktivna.

Međunarodna razina

- **EEB iz Bruxellesa, članica smo ove mreže od 2006. godine**

Pravnice Udruge, Ivana Krstulović Baković i Andrea Gizdić sudjelovale su na godišnjoj **Skupštini mreže EEB**, u organizaciji EEB, 05-08.11.2018., Brussels. U organizaciji EEB-a održan je i sastanak radne grupe za pravnike EEB-a, na kojem je sudjelovala Andrea Gizdić 21-23.10.2018., Brussels. Tijekom 2018. godine intenzivirala se suradnja sa središnjicom EEB-a tijekom pripreme projektnog prijedloga za natječaj norveškog fonda EEA, posebice s Odjelom za zaštitu prirode EEB-ja.

- CEEweb iz Mađarske, članica smo ove mreže od 2006. godine

Putem on-line alata pratimo rad mreže i uključujemo se kada je to potrebno.

- AdriaPAN iz Italije, od 2009. godine

Mreža funkcioniра као on-line platforma за razmjenu informacija vezano za upravljanje zaštićenim područjima u Jadranu te za pronalaženje partnera za projekte. Putem on-line alata pratimo rad mreže i uključujemo se kada je to potrebno.

- MedPAN iz Francuske, članica smo ove mreže od 2009. godine

Mreža funkcioniра као on-line platforma za razmjenu informacija vezano za upravljanje zaštićenim područjima u Sredozemlju, za pronalaženje partnera za projekte, za edukaciju i razmjenu iskustava. Udruga redovito sudjeluje u on-line komunikaciji te prema mogućnostima na godišnjoj konferenciji i Skupštini mreže.

- SEAS AT RISK, Brussel

Kao što je istaknuto u poglavlju 2.4.; 2018. godinu obilježila je intenzivnija suradnja s ovom mrežom, a vezano uz kreiranje javnih politika. Supotpisali smo pismo ministrima zemalja EU - Mišljenje o statusu provođenja Okvirne direktive o pomorskoj strategiji kao i pismo ministrima zemalja EU - Apel vezano za usvajanje direktive o jednokratnoj plastici (SUP). Također 13. i 14.06.2018. u Brussels, voditeljica projekata programa Zaštite prirode, Matea Špika sudjelovala je na Skupštini ove mreže, dok je Zrinka Jakl, voditeljica programa Zaštite prirode sudjelovala u radionici „Making MPAs work in Europe“ (07-08.11.2018., Brussels, Belgija).

- BioNET - The Network of Biodiversity Related Civil Society Organizations in South-East Europe

U cilju boljeg povezivanja organizacija na području jugoistočne Europe koje se bave zaštitom prirode pokrenuta je neformalna mreža BioNET te je Udruga sudjelovala u njenom osnivanju. Inicijativa je pokrenuta u okviru projekta vođenog od strane Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. U 2018. definirani su interni regulatorni dokumenti i strategija djelovanja. Uz Udrugu Sunce članovi su: INCA - Institute for Nature Conservation in Albania, PPNEA - Protection and Preservation of Natural Environment in Albania, Centre for Environmental Protection, Ornithological Society "Nase Ptice", BIOM – Association BIOM, Bear Sanctuary, FINCH, MES - Macedonian Ecological Society, Green Home, CZIP - Centre for Protection and Research of Birds, MES

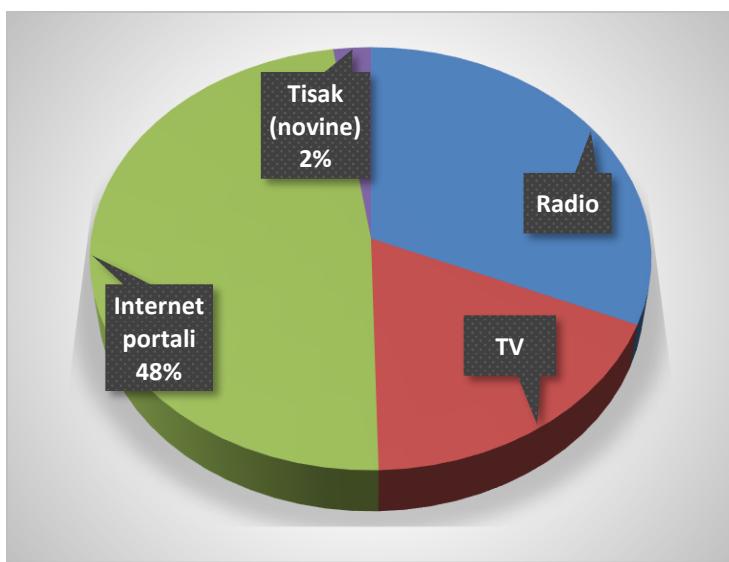
- Montenegrin Ecological Society, DZPPS - Bird Protection and Study Society of Serbia, MIS – Youth Researchers of Serbia

S međunarodnim organizacijama iz područja zaštite prirode i okoliša surađujemo kroz formalno partnerstvo u prijavljivanju i provedbi zajedničkih projekata, zatim kroz e-mail komunikaciju u svrhu prijenosa informacija te kroz razmjenu znanja i iskustva bilo kao predavači ili kao sudionici radionica, treninga, konferencija, seminara, javnih događanja, studijskih posjeta i istraživanja u Hrvatskoj i inozemstvu.

7.

VIDLJIVOST I ODNOŠI S JAVNOŠĆU

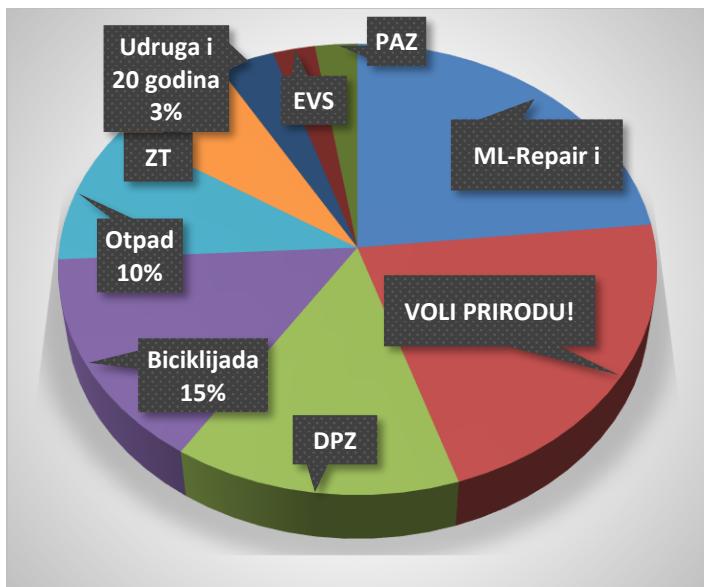
Za 2018. godinu napravljen je po prvi put zaseban izvještaj komunikacijskih aktivnosti za 2018. godinu. Ovaj izvještaj predstavlja analizu podataka objavlјivanja, u medijima, na društvenim mrežama i na mrežnim stranicama Udruge Sunce. Za potrebe Izvještaja o radu donosimo bitnije dijelove izvještaja komunikacijskih aktivnosti za 2018. godinu značajnije. U 2018. godini Udruga Sunce pojavila se u različitim medijima ukupno 127 puta sa svojim projektima, programima, aktivnostima, najavama događanja, stajalištima i sličnim. Od svih medijskih pojavlјivanja najviše je bilo objava na različitim mrežnim portalima (61), zatim gostovanja u radio emisijama i radio programu (40) te televizijskim kanalima (23), a najmanje se pojavlivala u tiskanim medijima poput novina (3) (Grafički prikaz 1).

Graf 2. Postotak medijskih pojavlјivanja po tipovima

127 objava predstavlja blagi porast u odnosu na 112 objava zabilježenih u 2017. godini, no još uvijek nije dosegnuto pojavlјivanje u medijima iz 2016. godine kada je zabilježeno 194 objave.

Zastupljenost pojedinih projekata i tema u medijskom prostoru vidljiva je u donjem grafičkom prikazu.

Graf 3. Zastupljenost pojedinih projekata i tema u medijskim pojavljivanjima

Osim objava u medijima, značajnu vidljivost ostvarujemo kroz objave na vlastitim mrežnim i Facebook stranicama, javne promocije i događanja, predstavljanja, publikacije, video materijale, ali i kroz mrežu suradnika i osobne kontakte. Uz osnovnu Web i Facebook stranicu, Udruga Sunce je u 2018. godini nastavila administrirati još četiri mrežne stranice relevantne za aktivnosti i programe koje provodi (<http://www.sinjaj.hr/>; <http://zastitamora.net/>; www.dalmatia-green.com, (namijenjena turistima) www.dalmatia-green.hr, (namijenjena iznajmljivačima)). Na osnovnoj mrežnoj stranici Udruge Sunce (www.sunce-st.org) objavljeno je ukupno 48 članaka u 2018. godini. Prosječno 4 mjesечно.

U 2018. godini uz osnovnu facebook stranicu Udruge Sunce administrirali smo i Facebook stranicu Interaktivne mape Sinjaj.hr (<https://www.facebook.com/sinjaj.hr/>) i Facebook stranicu Dalmatia Green. U 2018. godini odlučeno je kako će se bolja promocija Zelenih izleta postići kroz objave na osnovnoj Facebook stranici Sunca te je zatvorena Facebook stranica Zelenih izleta (<https://www.facebook.com/zeleni.izleti/>).

Broj korisnika koji prate rad Udruge preko društvenih mreža na kraju 2018. godine iznosi ukupno 13,552. Odnosno, 9,231 pratitelj službene FB stranice Udruge Sunce što predstavlja kontinuirano povećanje i 4,321 pratitelj stranice Sinjaj.hr gdje se broj korisnika smanjio u odnosu na 2017. Važno je napomenuti da je moguće da se pratitelji preklapaju i da isti korisnik prati obje stranice.

Ovisno o tematici i opsegu, rezultate naših aktivnosti i projekata kao npr. izvještaje o radu Zelenog telefona, ili izvještaje u održanim Zelenim izletima, u okviru određene godine predstavljamo javnosti na spomenutim mrežnim i Facebook stranicama. Osim kroz plasiranje informacija na vlastitim mrežnim i Facebook stranicama u skladu s mogućnostima sudjelujemo u nadopunjavanju stranice Mreže Zelenih telefona RH (<http://www.zeleni-telefon.org/>) koju trenutno administrira udruga Žmergo iz Opatije.

Kako bi svoje ciljeve, projekte i aktivnosti komunicirali put javnosti redovito organiziramo javna događanja (opisana u poglavljju 2.) te sudjelujemo u za Sunce relevantnim javnim događanjima.

8.**IZNALAŽENJE SREDSTAVA****8.1. Natječaji za bespovratna sredstva**

Udruga Sunce prijavljuje se na gotovo sve Hrvatskoj i Udrizi Sunce dostupne natječaje Europske unije, a čiji se ciljevi poklapaju sa ciljevima Udruge Sunce, a kako bi osigurali financiranje, rad i djelovanje Udruge. Kako bi postigli što veću stabilnost nastojimo osigurati sredstva iz različitih izvora financiranja.

Tijekom 2018. godine prijavili na sljedeće međunarodne, nacionalne i lokalne natječaje:

Projekt Total Eco Dalmatia, prijavljen na natječaj Erasmus + (EVS volontiranje). Udruga Sunce je nositelj projekta.

Projekt Zeleni telefon, prijavljen na natječaj za prijavu programa i projekata udruga iz područja zaštite prirode i zaštite okoliša na području Splitsko-dalmatinske županije za 2018. godinu. Udruga Sunce je nositelj projekta.

Projekt Eko-etno Dalmacija 365, prijavljen na natječaj za sufinanciranje programa i projekta strukovnih udruga u turizmu i/ili ugostiteljstvu u 2018. Ministarstva turizma. Udruga Sunce je nositelj projekta, a partneri Ekološka udruga Krka Knin i LAG Zagora. Nije odobren.

Projekt Sudjeluj u održivom razvoju-edukacija i informiranje o prioritetima u gospodarenju otpadom i odvojenom prikupljanju u gradu Splitu i okolici za 2018. godinu, prijavljen na natječaj Čistoće d.o.o. Split. Udruga Sunce je nositelj projekta.

Projekt BLOOM - Boosting social inclusiOn through EnvirOnemtal Justice and aniMated cartoon storytelling, prijavljen na natječaj Erasmus Plus – key Action 3: Support for policy reform, Social inclusion through education, training and youth. Udruga Sunce jedan od partnera na projektu. Nije odobren.

Projekt Izrada standarda zanimanja/kvalifikacija uz unapređenje studijskih programa Sveučilišnog odjela za studije mora, prijavljen na natječaj ESF. Udruga Sunce jedan od partnera na projektu Sveučilišnom odjelu za studije mora. Nije odobren.

Projekt STAYTRUE-suSTainable, Authentic and homely TRaditions for a fUturE in the Adriatic area, prijavljen na natječaj INTERREG V-B Adriatic-Ionian ADRION Programme 2014-2020 Second Call for Proposal - Priority Axis 2. Udruga Sunce jedan od partnera na projektu. Nositelj Sveučilište u Novoj Gorici.

Projekt MARINE - Strengthening the management and the promotion of coastal parks and MARINE protected areas in the Adrion network, prijavljen na natječaj INTERREG V-B Adriatic-Ionian ADRION Programme 2014-2020 Second Call for Proposal - Priority Axis 2. Udruga Sunce jedan od partnera na projektu.

Projekt Zeleni telefon, prijavljen na natječaj OTP banke. Udruga Sunce je nositelj projekta. Nije odobren.

Projekt Sinjaj za Split, prijavljen na natječaj Grada Splita za prijavu projekata/programa udruga iz područja zaštite okoliša sa sjedištem na području grada Splita za ostvarivanje finansijske potpore u okviru raspoloživih sredstava iz Proračuna Grada Splita za 2018. godinu. Udruga Sunce je nositelj projekta.

Projekt Zeleni telefon prijavljen na natječaj C&A Inspiring World 2018. Udruga Sunce je nositelj projekta.

Projekt The Voice of Nature, prijavljen na natječaj EEA Norveški grant. Udruga Sunce je nositelj projekta, partneri Zelena Istra, Institut Ivo Pilar, Mladi istraživači Srbije, DOPPS (Bird Life Slovenija, Landvernd Island. Nije odobren.

Projekt CirkTurizam – cirkularno za održivi turizam, prijavljen na javni natječaj (ZO 2/2018) za sufinanciranje projekata zaštite okoliša organizacija civilnoga društva (udruga) Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost. Udruga Sunce je nositelj projekta, partneri Kreativna udruga Shabby chic, TZ Dugi otok.

Projekt Plastična (noćna) mora, prijavljen na javni natječaj (ZO 2/2018) za sufinanciranje projekata zaštite okoliša organizacija civilnoga društva (udruga) Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost. Udruga Sunce je nositelj projekta, partneri HGSS Split; Udruga Geopark Vis.

Projekt Sudjeluj u održivom razvoju- odgoj i obrazovanje za zaštitu i očuvanje Jadranskog mora, prijavljen na natječaj Osnaživanje doprinosa organizacija civilnoga društva obrazovanju za održivi razvoj za unaprjeđenje ekomske i socijalne kohezije Švicarsko – hrvatskog programa suradnje, provedbeno tijelo Ured za udruge Vlade RH. Udruga Sunce je nositelj projekta, partneri OŠ Komiža, Srednja Škola Antun Matijašević Karamaneo, Škola za dizajn, grafiku i održivu gradnju iz Splita, Grad Komiža.Nije odobren.

Projekt JEDRO Javne politike za održivi društveni razvoj: voda, energetika, otpad, prijavljen na natječaj Europskog socijalnog fonda. Udruga Sunce jedan od partnera nositelju Zelenoj akciji.

Projekt Zeleni telefon, prijavljen na natječaj Grada Dubrovnika. Udruga Sunce je nositelj projekta. Nije odobren.

Za provedbu tijekom 2018. odobreni su nam sljedeći projekt:

Projekt Total Eco Dalmatia, prijavljen na natječaj Erasmus + (EVS volontiranje). Udruga Sunce je nositelj projekta.

Projekt Zeleni telefon, prijavljen na natječaj za prijavu programa i projekata udruga iz područja zaštite prirode i zaštite okoliša na području Splitsko-dalmatinske županije za 2018. godinu. Udruga Sunce je nositelj projekta.

Projekt Sudjeluj u održivom razvoju-Edukacija i informiranje o prioritetima u gospodarenju otpadom i odvojenom prikupljanju u gradu Splitu i okolici za 2018. godinu, prijavljen na natječaj Čistoće d.o.o. Split. Udruga Sunce je nositelj projekta.

Projekt Sinjaj za Split prijavljen na natječaj Grada Splita za prijavu projekata/programa udruga iz područja zaštite okoliša sa sjedištem na području grada Splita za ostvarivanje finansijske potpore u

okviru raspoloživih sredstava iz Proračuna Grada Splita za 2018. godinu. Udruga Sunce je nositelj projekta.

Projekt Zeleni telefon prijavljen na natječaj C&A Inspiring World 2018. Udruga Sunce je nositelj projekta.

Projekt „Praktično-Aktivno-Zajedno-Interdisciplinarno! - programi društveno korisnog učenja za okoliš i održivi razvoj” prijavljen na natječaj ESF-Podrška razvoju partnerstava organizacija civilnog društva i visokoobrazovnih ustanova za provedbu programa društveno korisnog učenja, odobren u 2017. ,a ugovaranje dovršeno u 2018.

Projekt “ Innovative Exploitation of Adriatic Reefs in Order to Strengthen Blue Economy – ADRIREEF”, prijavljen na EU 2014 - 2020 Interreg V-A Italy - Croatia CBC Programme.

Projekt “ Ecosystem Approach to Fisheries for the Adriatic Region, SEAFAIR” prijavljen na EU 2014 - 2020 Interreg V-A Italy - Croatia CBC Programme.

Projekt “SUstainable fISHeries wIth DROnes data Processing - SUSHI DROP”, prijavljen na EU 2014 - 2020 Interreg V-A Italy - Croatia CBC Programme.

Projekt “Safe Anchoring and Seagrass Protection in the Adriatic Sea – SASPAS”, prijavljen na EU 2014 - 2020 Interreg V-A Italy - Croatia CBC Programme.

Projekt „LIFE Artina - seabird conservation network in the Adriatic“, prijavljen na EU program LIFE Nature and Biodiversity project application. Udruga sunce jedan od partnera, nositelju Udrudi BIOM.

Projekt “Transforming Mediterranean Small Scale Fisheries”, prijavljen u suradnji s WWF Adria privatnoj fondaciji.

8.2. Društveno poduzetništvo i samofinanciranje

Tijekom 2018. godine koristili smo sljedeće oblike samofinanciranja u Udrudi:

1. Izrada planova upravljanja, strateških dokumenata, stručnih studija, mišljenja i izvješća

Sljedeće usluge su pružane i opisane unutar poglavlja 2.:

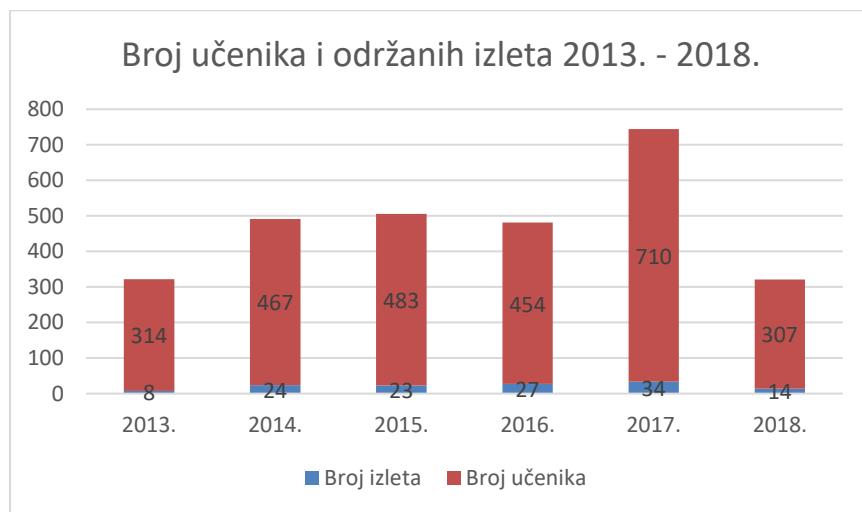
- Provodenje programa redovitog praćenja stanja livada morske cvjetnice Posidonia oceanica u sklopu projekta MPA ADAPT - e Nacionalni park Brijuni 2018
- Sv Andrija - kartiranje podmorje i uvala Slano - kartiranje podmorje, monitoring posidonije
- USLUGA vanjskog stručnjaka za konzultacije s upraviteljima zaštićenih morskih područja u sklopu projekta PHAROS4MPAS
- Monitoring marine litter on beaches in the Mediterranean

2. Organizacija javnih događanja i edukacija

Zeleni izleti- radionice u prirodi pod edukativnim vodstvom Udruge Sunce

Zeleni izleti educiraju učenike u prirodi, o prirodi i njenim ekosustavima, omogućavaju učenicima razumijevanje prirode i povezivanje s prirodom, služe za stjecanje znanja o vrijednostima ekosustava, upoznaju učenike s principima ekološki odgovornog ponašanja i potiču ih na njihovo prakticiranje u svakodnevnom životu doprinoseći na taj način odgoju i obrazovanju za održivi razvoj. Provedba Zelenih izleta započela je u školskoj godini 2012./2013 te se broj održanih izleta mijenja (Graf 4.), na što utječe različiti faktori.

Tijekom 2018. godine izleti su se održavali u partnerstvu s turističkim agencijama Lavanda d.o.o. dok su za dio izleta škole osigurale samostalno prijevoz. U 2018. godini održano 14 izleta na kojem je sudjelovalo 307 učenika, tako da je zabilježen pad u odnosu na 2017. godinu. Unatoč manjem broju održanih Zelenih izleta prihodi od Zelenih izleta iznosili su 12.450,00 kn dok su u 2017. iznosili 16.092,00 kn, a u 2016. 7.597,60 kn.

Graf 4. Broj održanih Zelenih izleta i uključenih učenika kroz godine

Osim Zelenih izleta pružali smo usluge edukacije na temu održivog turizma, održivog gospodarenja otpadom (usluga „Učimo gospodariti otpadom“ za Grad Metković) kao i usluge edukacije u okviru obilježavanja Dana obale.

3. Članarine

I u 2018. godini članarina je iznosila 30,00 kn za studente umirovljenike i nezaposlene, te 70,00 kn za zaposlene. Ukupan prihod od članarina je u 2018. godini iznosio 3.750,00 kn, od čega su fizičke osobe uplatile 1.450,000 kn, članovi Dalmatia Green programa (pravne osobe) 2.300,00 kn. Ukupno se u Dalmatia Green program u 2018. učlanilo 12 novih članova.

ČLANARINE za 2018. godinu:	3.750,00 kn
Članarine građana za Sunce	1.450,00 kn
Članarine za Dalmatia Green program Udruge Sunce (članarine pravnih osoba-turističkih objekata)	2.300,00 kn

Kroz spomenute samofinancirajuće aktivnosti (pružanje intelektualnih i stručnih usluga, organizacija edukacija i javnih događanja, Zeleni izleti, članarine) finansijski učinak u 2018. godini bio je sljedeći:

Ukupni prihodi od pružanja usluga	172.347,00 kn
od čega:	
Zeleni izleti	12.450,00 kn
Edukacije	22.665,00 kn
Intelektualne i stručne usluge	137.231,97 kn

Ukupni prihodi koji se odnose na 2018. godini = = 2.609.452,00 kn

Udio samofinanciranja u 2018. godini = 6,60%

Tijekom 2018. udio samofinanciranja vrlo je sličan 2017. godini kada je iznosio 6,77%. Ukupan prihod od usluga je narastao međutim narastao je i ukupan godišnji proračun Udruge.

Nadalje, malo je narastao prihod od intelektualnih i stručnih usluga u odnosu na 2017. (ali je on još uvijek dosta niži od istih prihoda prijašnjih godina). Prihod od Zelenih izleta bilježi pad u odnosu na prošlu godinu, međutim prihod pružanja edukacijskih usluga je imao značajniji porast u odnosu na prijašnje godine.

9.

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

U Tablici 1. prikazan je popis projekata koji su se provodili tijekom 2018. godine, donatori, razdoblje provedbe te iznos sredstava koji se odnosi na cijelo razdoblje provedbe.

Tablica 1. Popis projekata koji su se provodili u 2018. godini

PROJEKT	GLAVNI NOSITELJ	GLAVNI DONATORI	RAZDOBLJE PROVEDBE	UKUPNA VRIJEDNOST PROJEKTA ZA CIJELO RAZDOBLJE PROVEDBE
ConFish- Connectivity among Mediterranean fishery stakeholders and scientists resolves connectivity of fishery populations	Prirodoslovno matematički fakultet, Zagreb	EU	01. 11. 2016. - 30. 04. 2018.	Ukupna vrijednost projekta 561.574,03 eura, pri čemu je ukupna vrijednost proračuna za Udrugu Sunce 56.100,00 Eura.
		Ured za Udruge Vlade RH		Za projekt je odobreno sufinanciranje od Ureda za udruge Vlade RH u iznosu 3.366,00 Euro.
Izrada prigovora Europskoj komisiji vezano uz kršenje direktiva povezanih sa zaštitom prirode	Udruga Sunce	WWF	01.03. 2016.-01. 05. 2016. međutim zbog složenosti prigovora njegova priprema se nastavila u 2017. godini, a post aktivnosti i u 2018.	4.700, 00 Euro

Projekt Istraži, educiraj, upravljam – za očuvano podmorje Lokruma	Udruga Sunce	Grad Dubrovnik	23.01.2018.-31.12.2018.	28.400,00 Kn
Projekt ML-REPAIR (REDucing and Preventing, an integrated Approach to Marine Litter Management in the Adriatic Sea)	CA' Foscari Fakultet, Sveučilište u Veneciji	EU u okviru 2014 – 2020 Interreg V-A, Italy – Croatia CBC Programme i Vladin ured za udruge	01.01.2018.-30.06.2019.	Ukupni iznos projekta je 1.007.093,20 Euro, od čega Program financira ukupno 856.029,20 Euro. Ukupan odobren iznos proračuna projekta za Udrugu Sunce EUR 134.485,00 Euro pri čemu je potrebno osigurati 15% sufinanciranja. Ured za udruge Vlade RH odobrio sufinanciranje u iznosu od 14.120,93 Euro.
LIFE Artina - „Mreža za očuvanje morskih ptica u Jadranu“ / „Seabird conservation network in the Adriatic“	Udruga BIOM	LIFE Program Europske unije, Ured za udruge Vlade RH, Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost	01.09.2018. do 31.08.2023.	Doprinos Programa LIFE Europske unije: 1.152.832 Euro (60,00% ukupnog proračuna projekta) Projekt sufinanciraju: Ured za udruge, Vlada Republike Hrvatske (74.204,80 Euro) te Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (301.700,34 kn). Ukupan odobren iznos proračuna projekta za Udrugu Sunce je 461.488,00 Euro, pri čemu Sunce treba osigurati 184.579,00 Euro sufinanciranja (40%).
Projekt Innovative Exploitation of Adriatic Reefs in Order to Strengthen Blue Economy – ADRIREEF	Grad Ravenna (Comune di Ravenna) 01.12.2018.-31.05.2021.	EU u okviru 2014 – 2020 Interreg V-A, Italy – Croatia CBC Programme.	01.12.2018.-31.05.2021.	Ukupni iznos projekta je 2.814.830,00 Euro, od čega Program financira ukupno 2.392.605,50 Euro. Ukupan odobren iznos proračuna projekta za Udrugu Sunce je 135.430,00 Euro pri čemu Sunce treba osigurati 20.314,5 Euro sufinanciranja (15%)
Uspostava modela zajedničkog upravljanja malim gospodarskim ribolovom u Sredozemlju	WWF Adria	The Foundation Ocean	01.09.2017. - 31.08. 2022. (ugovor Udruge Sunce, 01.08.2018.-31.07.2022.)	21.000,00 Eura (ugovor Udruge Sunce)

Zeleni telefon	Udruga Sunce	Splitsko-dalmatinske županije	31.05.2017-31.05.2018.	7.000,00 kn. Iznos odobren za Udrugu Sunce.
Zeleni telefon	Udruga Sunce	C&A	20.05.2018.-01.05.2019.	117.300,00 kn. Iznos odobren za Udrugu Sunce.
Projekt „Sinjaj za Split“	Udruga Sunce	Grad Split	01.01.2018. - 31.12.2018.	24.000,00 kn
Ozelenjivanje turističke ponude Dalmacije	Udruga Sunce	Ministarstvo turizma kroz program sufinanciranja programa i projekta strukovnih udruga u turizmu i/ili ugostiteljstvu u 2017.	11. 05.2017.- 01. 02. 2018.	150.000,00 kn.
Sudjeluj u održivom razvoju- edukacija i informiranje o prioritetima u gospodarenju otpadom i odvojenom prikupljanju u gradu Splitu i okolicu za 2017. godinu	Udruga Sunce	Čistoća d.o.o., Split	01.02.2017. -05.05.2018.	40.000,00 kn
Sudjeluj u održivom razvoju- edukacija i informiranje o prioritetima u gospodarenju otpadom i odvojenom prikupljanju u gradu Splitu i okolicu za 2018. godinu	Udruga Sunce	Čistoća d.o.o., Split	23.04.2018. -23.04.2019.	35.000,00 kn
Studenti uče o građanskom angažmanu – društveno korisno učenje u zaštiti prirode i okoliša	Udruga Sunce	The Deutsche Bundesstiftung Umwelt (DBU)	01.01. 2016. -31. 12 2017. produženo do 28.02.2018.	Ukupna vrijednost projekta je 125.826,02 Euro, pri čemu je 62.514,00 Euro osigurano od strane DBU-a za Udrugu Sunce, a preostali iznos 63.312,02 Euro sufinancira se sredstvima Udruge Sunce. Dio aktivnosti projekta povezan s društveno korisnim učenjem koje se provodi u suradnji s Filozofskim fakultetom sufinancira se kroz projekt MZOS-a.
	Udruga Sunce	EU, Erasmus + program	01.10.2017.-31.12.2018.	17.818,00 Euro.

Projekt 4S-Small Steps for Sustainable Society					
Projekt Total Eco Dalmatia	Udruga Sunce	EU, Erasmus + program	01.10.2018.-31.12.2019.	18.252,00 Euro.	
Projekt „VOLontiraj za PRIRODU, VOLontiraj za SEBE! - školski volonterski programi u zaštićenim područjima prirode“	Udruga Sunce	EU kroz Europski socijalni fond	26. 08. 2017. do 26. 08.2019.	Ukupna vrijednost projekta: 1.211.473,25 kn pri čemu bespovratna sredstva iznose 1.039.516,75 kn	
Praktično-Aktivno-Zajedno-Interdisciplinarno! – programi društveno korisnog učenja za okoliš i održivi razvoj	Udruga Sunce	EU kroz Europski socijalni fond	19.03.2018.-19.03.2020.	Ukupni iznos projekta je: 1.272.288,34 kn, pri čemu sufinanciranje kroz ESF iznosi 1.025.450,89 kn	

U Tablici 2. prikazan je popis usluga koje su se provodile tijekom 2018. godine, naručitelji, razdoblje provedbe te iznos sredstava koji se odnosi na cijelo razdoblje provedbe. Zbog ostvarene vrijednosti isporuke dobara ili obavljenih usluga manje od 300.000,00 kn u 2017. godini, Udruga Sunce u 2018. godini nije bila u sustavu PDV-a.

Tablica 2. Popis usluga koje su se provodile u 2018. godini

USLUGA	NARUČITELJ	IZVOR SREDSTAVA	RAZDOBLJE PROVEDBE	UKUPAN PRORAČUN I IZNOS SREDSTAVA za 2015. godinu prema uplati
Provodenje programa redovitog praćenja stanja livada morske cvjetnice Posidonia oceanica u sklopu projekta MPA ADAPT	JU Nacionalni park Brijuni	JU Nacionalni park Brijuni	01.09.2018.-15.11.2018.	19.800,00 kn
Sv. Andrija - kartiranje podmorje i uvala Slano - kartiranje podmorje, monitoring posidonije	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Dubrovačko-neretvanske županije	01.09.2018.-15.12.2018.	50.000,00 kn
Vanjski stručnjak za konzultacije s upraviteljima zaštićenih morskih područja u sklopu projekta PHAROS4MPAS	PAP/RAC	PAP/RAC u sklopu projekta PHAROS4MPAS	09.07.2018.-08.07.2019.	42.000,00 kn
Monitoring marine litter on beaches in the Mediterranean	MIO-ESCDE	MIO-ESCDE	26.9.-31.12.2019.	2.000,00 Euro
Usluga edukacije na temu održivog turizma	Ekonomski fakultet i TZ Splitsko-dalmatinske županije	Ekonomski fakultet i TZ Splitsko-dalmatinske županije	Listopad-studeni 2018.	4.000,00 kn
Usluga edukacije na temu održivog turizma	EkoZadar	EkoZadar	Lipanj 2016	3.325,00 kn
Edukacija u okviru projekta-Učimo gospodariti otpadom"	Grad Metković	EU Kohezijski fond	24.09.2018.-24.05.2019.	51.630,00 kn
Usluga edukacije u okviru obilježavanja Dana obale.	PAP/RAC	PAP/RAC	Rujan 2018.	10.000,00 kn

Zeleni izleti	Škole	Škole/učenici	Tijekom 2018.	12.450,00 kn

Tablica 3. Prihodi i rashodi u 2018. godini

Ostvareni prihod Udruge u 2018. godini	2.609.452 kn
Od toga ostvareno iz:	
Stranih izvora (inozemnih vlada i međunarodnih organizacija)	164.241 kn
Stranih izvora (EU fondova)*	1.738.116 kn
Proračuna, državni	15.160 kn
Proračuna, lokalni	59.400 kn
Proračuna Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva	236.776 kn
Vlastiti prihodi ostvareni obavljanjem dopuštenih djelatnosti	172.347 kn
Donacije poslovnog sektora RH	117.606 kn
Članarine	3.750 kn
Donacije građana/graćanki RH	752 kn
Ostalo (prihodi od prodaje, refundacija i sl.)	101.304 kn
Ukupno ostvareni rashodi Udruge u 2018. godini	2.786.953 kn
Od toga utrošeno za:	
Plaće, naknade i doprinosi za zaposlenike	1.430.362 kn
Naknade zaposlenicima za pokrivanje troškove službenih putovanja, radionica, seminara	146.752 kn
Naknada konzultantima i suradnicima (strani i domaći) i osobama izvan radnog odnosa (naknada, autorski i ugovori o djelu + putni troškovi)	139.266 kn
Troškovi volontera	85.202 kn
Rashodi za usluge (zakupnina, telefon, održavanje i sl.)	468.893 kn
Materijalni troškovi	103.926 kn
Intelektualne i osobne usluge (ugovori, knjigovodstveni servis, student servis i dr.)	156.910 kn
Ostali rashodi (članarine, donacije, bankarske usluge, amortizacija i dr.)	255.642 kn

*odnosi se na sredstva dobivena po projektima iz IPA, Erasmus+, Interreg MED, Interreg Italy Croatia, Life i ESF programa (u izvještaju o prihodima i rashodima knjiženo na državni proračun/institucije i tijela EU/pravne osobe za EU projekte– ovisno o isplatitelju sredstava).